

**Anàlisi d'una conversa argumentativa:
articles al Diari *Ara*, Tresserras vs. Pastor**

Rosa Pérez Robles

**Treball Final de Carrera de Filologia Catalana
Universitat Oberta de Catalunya
Primer semestre 2013-2014**

**Tutor: Josep Besa Camprubí
Consultor: Josep Soler Carbonell**

Sumari

1. Introducció	
1.1 Justificació i àmbit	3
1.2 Organització dels continguts	4
2. El text argumentatiu	
2.1 Qüestions generals	7
2.2 La teoria pragmatialèctica	8
3. Anàlisi del text argumentatiu	
3.1 Diferències d'opinió	10
3.2 Argumentació i discussió	12
3.3 Punts de vista i argumentació	13
3.4 Punts de vista implícits i premisses implícites	15
3.5 L'estructura de l'argumentació	17
3.6 Tipus d'arguments	19
3.7 Contraarguments	20
4. Avaluació	
4.1 La solidesa de l'argumentació	23
4.2 Codi de conducta de l'argumentador ideal i fal·làcies	24
5. Anàlisi de la "conversa" Tresserras-Pastor	
5.1 Algunes remarques prèvies	28
5.2 Anàlisi de la "conversa"	29
5.2.1 Tresserras (1). <i>Els aclimatats volen diàleg</i>	29
5.2.2 Pastor (2). <i>Ja s'hi val tot?</i>	30
5.2.3 Tresserras (3). <i>No, no tot s'hi val</i>	31
5.2.4 Pastor (4). <i>Ser o voler ser</i>	32
5.2.5 Tresserras (5). <i>L'expressió de la voluntat</i>	34
5.2.6 Pastor (6). <i>Estat i nació</i>	35
5.2.7 Tresserras vs. Pastor	37
6. Conclusions	40
Bibliografia	42
Annexos	
Annex 1. Transcripció de la "conversa" Tresserras-Pastor	44
Annex 2. Representació esquemàtica de l'estructura argumentativa	56

1. Introducció

1.1 Justificació i àmbit

Aquest treball té per objecte l'anàlisi d'una "conversa" argumentativa –un conjunt de sis articles periodístics que conformen un macrotext–, des del punt de vista del model pragmatialèctic. Ens apropiem, doncs, del mot *conversa* en sentit ampli, tenint en compte que en sentit recte significa *diàleg parlat*, amb l'ànim de remarcar la relació que s'estableix bilateralment entre els escrits. En concret, es tracta de sis articles publicats en les pàgines d'opinió del Diari *Ara* en les dates 10, 19 i 24 de gener i 8, 14 i 22 de febrer de 2013 per Joan Manuel Tresserras i Alfredo Pastor, que presenten alternativament, seguint els torns d'un diàleg, els seus punts de vista respectius sobre una qüestió de gran interès social en l'actualitat: la demanda sobiranista que viu Catalunya, de manera especialment rellevant des de la massiva manifestació de l'11 de setembre de 2012.

En el debat sobiranista de Catalunya, darrerament s'ha produït una notòria divergència de posicions polítiques i un clar distanciament entre els mitjans de comunicació catalans i els de Madrid, segons algunes de les conclusions de l'article "Mitjans i reivindicació nacional" del número de desembre de 2012 de la revista *Capçalera*, dins el dossier "Més allunyats que mai". Es pot parlar d'un model de pluralisme polaritzat (Abejón, 2011: 20),¹ on hi ha tendència a la radicalització de les diferències d'opinió.

En aquest debat, d'una càrrega emocional intensa, els mitjans de comunicació s'han implicat notablement –tant a Catalunya com a Madrid–, amb una gran explosió mediàtica a favor i en contra de la mobilització independentista que té el seu punt d'influència en els receptors, segons un estudi publicat que analitza les dades del Baròmetre d'Opinió Pública 2011 del Centre d'Estudis d'Opinió de la Generalitat de Catalunya i que diu que "els electors que s'informen de temes polítics per mitjà dels informatius de Televisió de Catalunya tenen una probabilitat superior de donar suport a la independència." (Muñoz i Tormos, 2012: 20). És una mostra del paper fonamental del discurs com a pràctica social, on el text forma part d'un context i, al seu torn, crea context, contribueix a mantenir i transformar l'*statu quo* social.

Així, s'han abocat moltes opinions en aquest debat, força polaritzat entre mitjans catalans i madrilenys. En aquest sentit, diu Soledad Gallego-Díaz, directora adjunta d'*El País*, en l'article abans esmentat "Més allunyats que mai" (*Capçalera* núm. 158, desembre de 2012, pàg. 36): "una immensa majoria van atribuir-li [a la Diada] la representació de la voluntat política d'independència dels catalans. Molt poques veus a Madrid [...] advertiren que les metàfores s'estaven disparant i que, tot i que

¹ Paloma Abejón refereix que, segons els investigadors Hallin i Mancini (2008), "el sistema mediàtic español encajaría en el denominado como pluralismo polarizado, que describe una situación en la que los medios de comunicación no actúan tanto como instancias dependientes del poder político, sino que se conciben como una prolongación. Es decir que en España la lucha partidista se traslada a la arena mediática [...]."

‘moltíssims catalans exercissin el dret a la manifestació’ això no significava que ‘Catalunya hagués sortit al carrer’ ni que fos una expressió política unívoca”.

Aquesta afirmació sobre les expressions metafòriques i la connexió amb la comprensió del món ens posa en contacte amb l’atenció creixent que es presta a l’ús lingüístic contextualitzat sobre la base del text (entès com a unitat mínima de comunicació que inclou una realitat referencial), que des de fa anys és objecte d’estudi per part de lingüistes, teòrics de la literatura i semiòlegs. De fet, amb l’aproximació a la realitat a partir del tractament de l’article d’opinió, podem advertir dues manifestacions clares del missatge periodístic, tal com s’expliquen a Linares (2011: 106): “1) el periodismo como narración o interpretación, que aspira a crear un sentido para esta realidad, y 2) el periodismo como literatura de ideas y generador de opinión, es decir, el periodismo como actividad que intenta persuadir con los enunciados que acuña, o disuadir a propósito de lo que es preferible o rechazable de la realidad sobre la que informa.”

La polèmica Tresserras-Pastor que analitzem es produeix en el context de la secció d’opinió, com dèiem, on es pot esperar que els articles siguin orientadors, analítics i valoratius, amb el valor afegit de les firmes dels autors. Seguint la classificació que, dins del gènere de l’article, refereix Linares (2011: 116) per a les columnes periodístiques, es distingeixen les categories de columnes analítiques i columnes personals. En el primer cas es persegueix assolir una explicació objectiva d’uns fets determinats i les dades o els arguments aportats apunten en aquesta direcció fins a arribar a una explicació que pugui ser satisfactòria, sense jutjar i amb un to fred apropiat per a la seva tasca informativa i interpretativa. En el segon cas, l’autor exposa la seva opinió tot mantenint una posició subjectiva, on pren interès la transferència del seu pensament i la seva expressió literària, tal com s’espera observar en els articles que són objecte d’aquest treball. En aquest sentit, podem recollir el que diu la mateixa autora (Linares, 2011: 125): “[...] ¿qué hacen los columnistas con el lenguaje? Abrir una puerta lateral a la actualidad al otro lado de la cual puede haber referencias a lo que acontece, y al otro lado de la cual, invariablemente, está el yo del periodista, con su impronta, con su estilo, con sus temas, con su peculiar y personal manera de tratarlos [...].” De fet, aquí rau bona part de l’interès de la columna: és un lloc on les societats democràtiques poden dedicar espai a la crítica i a fer una mirada diferent a la realitat, on es pot potenciar la capacitat de pensar de manera coherent i autònoma tot oferint la possibilitat del debat, com en el cas que ens ocupa.

1.2 Organització dels continguts

Si l’objectiu últim d’aquest treball és l’anàlisi d’una “conversa” argumentativa des de l’enfocament de la pragmatialèctica, ens cal partir de la introducció dels conceptes bàsics en la matèria fins a avançar progressivament cap al propòsit final. És un camí que ha de culminar amb l’observació del diàleg com un marc adequat per reflexionar sobre l’exercici de la raó amb finalitat persuasiva i que s’inicia amb el capítol 2, amb una breu aproximació al text argumentatiu i la teoria pragmatialèctica.

El capítol 3 es dedica a l'exposició de conceptes clau de l'anàlisi d'un text argumentatiu des de la pragmadiàlectica: diferències d'opinió, punts de vista, tipus d'arguments, premisses implícites, estructura de l'argumentació o contraarguments són alguns dels conceptes bàsics que hauran de servir per fer una anàlisi final de la "conversa" argumentativa Tresserras-Pastor, tot detectant els punts de vista i les argumentacions que utilitzen tots dos autors, i tenint en compte també les premisses implícites que rauen en el fons de les argumentacions.

El capítol 4 aborda l'avaluació de la solidesa de l'argumentació tenint en compte, d'una banda, el grau de compliment del codi de conducta de l'argumentador ideal i, de l'altra, l'examen de les fal·làcies principals que poden aparèixer en una argumentació. Així, es repassen les regles que garanteixen una argumentació sòlida i les fal·làcies que la impossibiliten o la dificulten. Com en els casos anteriors, el recorregut per les diferents tipologies s'ofereix d'una manera esquemàtica i s'acompanya amb alguns exemples a fi de fer més aclaridores les explicacions. Alguns dels exemples provenen dels continguts de la "conversa" Tresserras-Pastor, mentre que la resta són enunciats ideats expressament per al cas que ens interessa il·lustrar. Quan són fragments de Tresserras o Pastor, s'indica aquesta circumstància amb la referència de l'article de pertinença (per exemple, [Tresserras, 1]) on el nom de l'autor va seguit del número que correspon a l'ordre de l'article dins el conjunt (en aquest cas concret, el primer de Tresserras, número 1 de la sèrie).

El capítol 5, que s'inicia amb unes remarques prèvies a tall d'introducció, es dedica a l'anàlisi dels sis articles de Tresserras i Pastor per separat i per ordre cronològic de publicació, per analitzar a continuació el macrotext conjunt que hem anomenat "conversa". En aquest capítol es fa una proposta d'aplicació de la teoria pragmadiàlectica sobre el text argumentatiu triat. L'anàlisi pretén, doncs, descobrir les diferències d'opinió i la manera s'organitzen els recursos argumentatius amb vista a la finalitat persuasiva que guia cada autor.

Per al comentari, se segueix l'ordre cronològic en què es van publicar els articles, atès el caràcter dialògic de la "conversa", d'acord amb aquesta seqüència:

Tresserras 1
Els aclimatats volen diàleg

← Pastor 2
Ja s'hi val tot?

→ Tresserras 3
No, no tot s'hi val

← Pastor 4
Ser o voler ser

→ Tresserras 5
L'expressió de la voluntat

← Pastor 6
Estat i nació

Com que no es tracta d'un debat amb subjectes psicofisiològics, en què ens puguem basar en els torns de paraules, s'entén que els canvis en els torns vénen determinats per la publicació de cadascun dels articles. Per poder relacionar inequívocament els comentaris que es facin a intervencions de tots dos autors, numerem les intervencions seguint l'ordre cronològic de publicació (Tresserras 1, Pastor 2, etc.), tant en els comentaris com en les taules que hi fan referència.

Clou el cos del treball l'apartat 6, de conclusions, on es repassen els aspectes més rellevants del desenvolupament del treball, com a síntesi de l'exposició teòrica i l'aplicació pràctica de les qüestions tractades, seguit de l'apartat de bibliografia de referència.

Com a annex 1, s'adjunta la transcripció dels articles, que inclou en una columna contigua el destacat d'enunciats que s'ha considerat que formen part de l'estructura argumentativa. En aquest sentit, atesa la densitat dels textos i la conveniència de destacar-ne l'estructura essencial, de vegades, per simplificació, s'ha fet necessari prescindir del destacat de formes equivalents a d'altres quant a significat o redundants des del punt de vista argumentatiu.

Com a annex 2, s'adjunta la representació esquemàtica de l'estructura de l'argumentació dels articles, amb una indicació numèrica associada a cada enunciat. Aquesta numeració vol reflectir la dependència o interdependència dels arguments mitjançant subordinació amb números (1.1; 1.1.1, etc.) o amb lletres en el cas dels arguments coordinats (1.1.a; 1.1.b, etc.). Així mateix, com en el cas de l'annex 1, la representació de l'estructura en forma d'esquema ha comportat necessàriament la simplificació o el bandejament d'alguns enunciats afins a d'altres en l'argumentació.

2. El text argumentatiu

2.1 Qüestions generals

El text argumentatiu té com a objectiu persuadir el receptor, mitjançant l'argumentació, en un gran ventall de situacions comunicatives. En aquest sentit, es diferencia del text informatiu, tot i que cal tenir en compte que l'argumentació sol presentar-se combinada amb la funció referencial pròpia del text expositiu, de la mateixa manera que poden aparèixer fragments argumentatius en textos que tenen, en essència, una finalitat diferent. Vegem-ho a (1) i (2), on el primer cas exemplifica formalment una aportació d'informació, encara que òbviament, aquesta informació s'ofereix amb una intenció determinada, mentre que en el segon cas ens trobem amb un fragment que té l'essència de l'expressió d'una opinió:

- (1) Fa cinquanta anys, Joaquim Amat-Piniella va editar *K. L. Reich*, sobre la vida en un camp de concentració a l'Àustria ocupada per Hitler. [Tresserras 1, paràgraf 4]
- (2) No s'hi val [...] a emprar un llenguatge que només és legítim quan el grup al qual ens dirigim està en una situació d'emergència, quan ha de prendre decisions de vida o mort sense temps per reflexionar. [Pastor 2, paràgraf 8]

L'argumentació és una activitat social que es pot produir sobre qualsevol tema controvertit i on, per definició, hi ha un direccionament cap als altres a partir d'una activitat racional que pretén l'acceptabilitat d'un punt de vista determinat. Amb l'argumentació es pretén l'entesa amb l'altre, aconseguir l'efecte perlocucionari per mitjà de la raó, sobre la base de les bones raons i sense mètodes coercitius propis de les relacions de poder, gràcies a una successió de proves. És una tasca complexa per a la qual és necessari dominar mecanismes lògics i psicològics i també aspectes lligats a la comunicació i al context, però que és present en qualsevol moment de la vida quotidiana; de fet, fonamentar opinions en raons per defensar-les és un signe distintiu que caracteritza els humans com a éssers racionals. Així, la "conversa" argumentativa Tresserras-Pastor que analitzem, com a macroacte argumentatiu, té la finalitat global de convèncer, en contrast amb els textos que tenen finalitat informativa –que se serveixen del mitjà de la narració, la descripció o l'explicació– o amb els que tenen la finalitat de *fer fer* –mitjançant un text prescriptiu. Vegem-ho representat:

Taula 1. Finalitats comunicatives i mitjans

finalitat	mitjà (arquetips de text)
informar	narratiu descriptiu explicatiu
convèncer	argumentatiu
fer fer	prescriptiu

Font: Josep Besa (en premsa)

Si ens remuntem en l'estudi del discurs argumentatiu, arribem al món antic, quan entre els retòrics grecs i llatins era habitual l'activitat amb discursos que perseguien influir en el destinatari. Els primers a estudiar sistemàticament els discursos des del punt de vista de l'argumentació van ser els sofistes grecs (segles V i IV aC), l'aparició dels quals s'afavoria amb el floriment de la democràcia en moltes polis. Era un context on les decisions es prenen col·lectivament i guanyava importància poder adherir-se a les opinions dels altres per mitjà de la paraula. Posteriorment, és fonamental la figura d'Aristòtil, que en el segle IV aC instituïa la lògica com a disciplina que s'ocupa del raonament des del punt de vista formal i deductiu.

A partir del segle XI, la retòrica i la dialèctica figuraran en el *trivium* medieval, juntament amb la gramàtica. Són objecte d'estudi a les universitats i es consideren disciplines propedèutiques per abordar qüestions teològiques o metafísiques. Però la connotació positiva que comporta aquest rol canvia a partir del Renaixement, i concretament a partir de la revolució científica europea del s. XVII, en què passen a tenir consideració de disciplines devaluades –som en un moment d'èxit incipient de les ciències naturals i de consolidació del llenguatge formalitzat matemàtic–; la retòrica es considera com l'art de vestir de manera atractiva un discurs que no té contingut de fons, de la mateixa manera que en l'actualitat algunes de les accepcions del mot *retòric -a* (*adj.* i *f.*) que figuren en el diccionari són: “*per extensió*: artificios, formulari, sense sinceritat, sense contingut”; “manera de parlar ampul·losa i buida”; “abundància de paraules, sobretot quan són fora de lloc o enganyadores”; “raons que no són del cas” (font: *Diccionari de la llengua catalana* de l'IEC en línia, 2013), fet que palesa la connotació negativa que arrossega el terme fins als nostres dies.

Cap a mitjan segle XX es produeix un impacte considerable quan Chaim Perelman, amb L. Olbrechts-Tyteca, publica l'obra *Traité de l'argumentation* (1958). En aquest Tractat, s'intenta la rehabilitació de la retòrica clàssica aristotèlica –oblidada durant massa temps– en contraposició a l'ideal matematicista cartesiana, amb l'objectiu de reparar la restricció del discurs argumentatiu al discurs lògic o matemàtic. En aquest moment revifava l'interès per l'argumentació no formal.

2.2 La teoria pragmadialèctica

Tal com ja hem avançat, ens aproximarem a la “conversa” Tresserras-Pastor amb l'instrument de la teoria de l'argumentació pragmadialèctica, és a dir, amb la concepció que l'argumentació està destinada a resoldre una diferència d'opinió per mitjans verbals (Van Eemeren et al., 2006: 15).

Amb aquesta teoria, que té l'origen en un grup d'acadèmics de la Universitat d'Amsterdam amb el qual van col·laborar col·legues d'altres universitats, l'anàlisi del discurs argumentatiu ha de descriure la diferència d'opinió subjacent en el discurs, el punt de partença escollit en relació amb la diferència, els arguments esgrimits o els esquemes argumentatius emprats. És una proposta que rep influències, per la banda

pragmàtica, de la teoria renovada dels actes de parla d'Austin i Searle i la proposició de certes regles que expliquen els actes de parla indirectes i les premisses implícites partint del reconeixement pragmàtic del context verbal i no verbal. En l'aspecte dialèctic, la idea principal és que el discurs argumentatiu comprèn dues parts que tenen el propòsit de resoldre una diferència d'opinió per mitjà de raons.

Els conceptes clau de la teoria pragmadialèctica es tractaran en les apartats següents: temes objecte de discussió; els punts de vista, que expressen una presa de posició respecte al tema objecte de discussió, i els arguments mitjançant els quals es defensa aquesta presa de posició. També són conceptes fonamentals les etapes de la discussió: confrontació, obertura, argumentació i conclusió, tot i que és freqüent que aquestes etapes es presentin amb desordre.

D'altra banda, en l'àmbit de la pragmadialèctica les discussions es caracteritzen com a simples o complexes: mentre en les simples sols es posa en dubte un punt de vista presentat respecte a una proposició, en les complexes el punt de vista és referit a més d'una proposició (pot ser múltiple, amb defenses que són alternatives que no són interdependents; coordinada, amb arguments que es consideren conjuntament, o subordinada, amb introducció gradual d'arguments que fan de suport successiu).

La perspectiva pragmàtica destaca els factors extralingüístics en l'ús del llenguatge: les condicions en què es produeix un enunciat per part d'un parlant determinat en una situació concreta. Així mateix, inclou la interpretació del destinatari, mentre que en l'aproximació a l'argumentació des d'una visió purament lògica no es tenen en compte factors no verbals i situacionals ni altres aspectes pragmàtics que intervenen en la conducta i el resultat d'un intercanvi argumentatiu, pel fet que el principi és distingir entre les formes d'arguments vàlides o no vàlides des d'un punt de vista formal. Amb aquesta finalitat, doncs, es tenen en compte les propietats pragmàtiques indispensables per al tractament de l'argumentació, mentre que en la teoria de l'argumentació l'atenció se centra en l'argumentació proposada per algú que persegueix convèncer algú altre de l'acceptabilitat d'un punt de vista determinat.

En aquest sentit, i tenint en compte que tot argument està format per un punt de vista i per unes raons en les quals se subjecta pretesament la validesa d'aquest punt de vista, un dels objectius principals és detectar les proposicions amb què es materialitzen aquests elements. En l'exemple (3), apareix en primer lloc el punt de vista o opinió i a continuació –precedit per la conjunció *perquè*– un argument, que al seu torn recolza sobre una premissa implícita (un lloc comú) del tipus “no són comparables elements (situacions, etc.) de naturalesa distant”:

- (3) Finalment, l'expressió de “cinquena columna” està completament fora de lloc, perquè té un significat precís, fruit del seu origen en circumstàncies [...] de guerra, molt diferents de les actuals.
[Pastor 2, paràgraf 7]

3. Anàlisi del text argumentatiu

3.1 Diferències d'opinió

En un estudi argumentatiu, una operació que cal portar a terme és la identificació de la diferència d'opinió principal, és a dir, la situació en què una opinió del protagonista es troba amb el dubte de l'antagonista –parlem en aquest cas de diferència única– o bé es troba amb un punt de vista oposat –llavors parlem d'una diferència mixta. Parlem de diferència d'opinió múltiple si hi ha més d'una proposició en joc.

En el procés d'identificació de les diferències d'opinió cal tenir en compte que en les discussions argumentatives es fa, per definició, una apel·lació explícita o implícita a la raonabilitat, però que no necessàriament seran raonables les argumentacions. En aquest sentit, l'anàlisi sistemàtica del text argumentatiu podrà fer llum sobre la solidesa argumentativa.

Quant als punts de vista, cal remarcar que les diferències d'opinió expressen un desacord entre les parts, tant si la segona part expressa dubte com si expressa un punt de vista oposat; és a dir, si hi ha un dubte respecte a l'opinió de la primera part (4), ja parlem d'una diferència d'opinió a (5.a), de la mateixa manera que hi ha diferència d'opinió si la segona part expressa el seu rebuig a l'opinió de la primera (5.b):

(4) Crec que actualment l'ensenyament del batxillerat en els centres públics i privats té una qualitat equiparable.

(5.a) Jo no n'estic segura.

(5.b) No hi estic d'acord. Les estadístiques demostren que els alumnes que provenen d'una modalitat i l'altra afronten els estudis universitaris amb una preparació molt diferent.

Il·lustrem, també, com les diferències d'opinió es poden mantenir implícites, quan únicament una de les parts expressa la seva posició però considera el punt de vista potencial de l'altra part i avança el contraargument (destacat en cursiva) (6):

(6) Els alumnes de batxillerat que reben ensenyament públic o privat no reben una preparació equitativa per als estudis universitaris en aquests dos àmbits. Generalment, la preparació és millor quan provenen dels centres privats. *I això no és degut a diferències significatives en les aptituds de l'alumnat*, perquè els estudis fets demostren unes capacitats similars en els diferents grups estudiats.

Els punts de vista s'expressen sobre proposicions que poden variar respecte del subjecte o respecte a l'abast ja que poden ser aplicables a un individu o més d'un, a una classe, etc., i ser expressats amb una força i un abast variables (amb total convicció o amb reserves; amb recursos que augmenten l'expressivitat o més aviat amb moderació). Així, a (7) amb el quantificador *molts*, Tresserras expressa una opinió amb inexactitud segurament volguda, de la mateixa manera que a (8) Pastor no esmenta el polític del qual defensa la posició i diu, subtilment, que coneix "algun" dels *aclimatats*.

(7) ¿Hi pot haver solucions diverses per capgirar la situació? Sí, esclar. Però *molts* pensem –legítimament– que la més efectiva és la construcció d’un estat català independent que comporti profundes transformacions socials. [Tresserras 3, paràgraf 6]

(8) Avui puc ser més precís: conec bé *algun* d’aquests “aclimatats” que han expressat la seva opinió en les últimes setmanes. [Pastor 4, paràgraf 3]

Quan el punt de vista és referit a més d’una proposició alhora, és freqüent que hi hagi una clara vinculació entre les proposicions que es manifesta amb la presència de conjuncions, com a (9):

(9) Al meu parer, l’article és brillant, *però* se n’ha fet una difusió insuficient.

En l’expressió d’un punt de vista positiu com (9), el punt de vista queda emmarcat amb l’expressió (“al meu parer...”) però sovint és difícil separar el punt de vista de la proposició en què s’expressa (10), de la mateixa manera que pot ser difícil diferenciar el punt de vista negatiu i el dubte, com a (11):

(10) L’article és brillant.

(11) Em pregunto si l’article és tan brillant com dius.

A (11) ens podríem trobar que, per diferents motius (cortesia, inseguretats, etc.), el parlant expressi un punt de vista negatiu amb aparença de dubte. És important, amb vista a l’anàlisi de l’argumentació, distingir entre l’expressió d’un punt de vista negatiu o d’un dubte, perquè les conseqüències són diferents segons el cas, ja que l’adopció d’un punt de vista negatiu condiciona el compromís de defensar-lo.

Quant a la classificació de les diferències d’opinió, la forma elemental de diferència d’opinió està constituïda per un punt de vista –positiu o negatiu– que es troba amb un dubte. Aquesta forma de diferència s’anomena *única no mixta*, ja que implica una sola proposició i hi ha només una part compromesa en la defensa del seu punt de vista.

D’altra banda, hi ha diferències d’opinió úniques i diferències d’opinió múltiples (referides a més d’una proposició), i cal separar-les en opinions elementals quan es fa una anàlisi. En conjunt, doncs, podem representar així les diferents possibilitats (taula 2):

Taula 2. Tipologia de les diferències d’opinió

Diferència d’opinió única no mixta	Punt de vista referit a una sola proposició + dubte	- Les vagues són útils. - No ho tinc clar.
Diferència d’opinió única mixta	Punt de vista referit a una sola proposició + punt de vista	- Les vagues són útils. - No hi estic d’acord.
Diferència d’opinió múltiple no mixta	Punt de vista referit a més d’una proposició + dubte	- Les vagues són útils però de vegades hi ha alternatives més efectives. - No sabia què dir-hi...
Diferència d’opinió múltiple mixta	Punt de vista referit a més d’una proposició + punt de vista	- Les vagues són útils però de vegades hi ha alternatives més efectives. - No estic d’acord amb tu.

Les diferències d'opinió principals sovint generen nous desacords en el transcurs d'una discussió, de manera que poden aparèixer nous arguments subordinats –amb els contraarguments corresponents–, tal com il·lustra l'exemple següent, on els enunciats correspondrien a una conversa entre dos parlants amb torns alterns (12, lletres *a, b, c, d, e*):

- (12.a) Crec que els estudiants Erasmus que arriben a Catalunya han de rebre les classes en català.
- (12.b) Això és inviable.
- (12.c) Si no reben l'ensenyament en la llengua pròpia del nostre país, es devalua la català.
- (12.d) Considero que aquest aspecte de la difusió del català té un pes poc significatiu.
- (12.e) No crec que sigui poc significativa la presència del català en l'àmbit universitari.

3.2 Argumentació i discussió

Ja hem comentat que l'argumentació és una activitat verbal, social i racional que busca convèncer algú de l'acceptabilitat d'una opinió per mitjà d'una o més proposicions que justifiquen la proposició expressada en l'opinió. És una activitat present en tots els àmbits i en tota mena d'activitats, tant formals com informals.

En el cas de la “conversa” Tresserras-Pastor, l'acte comunicatiu es produeix en l'àmbit social periodístic i s'inicia, amb un primer article que neix sense formar part d'una sèrie, com una discussió implícita amb una altra part potencial, perquè sols hi participa el protagonista. Això no vol dir, de tota manera, que no hi sigui present implícitament una posició antagonista que es pot prendre en consideració a l'hora d'avançar punts de vista. Però a partir del moment que es produeix la publicació de l'article de Pastor (*Ja s'hi val tot?*) com a resposta al primer article de la “conversa” (*Els aclimatats volen diàleg*), ens trobem ja amb una discussió explícita on les diferents qüestions tractades s'examinen amb actitud crítica i en la qual, per tant, s'expressen opinions raonades per a la determinació de l'acceptació dels punts de vista, per mitjà de l'argumentació, amb vista a tendir a resoldre les diferències d'opinió.

En contrast amb els enunciats explicatius –que són no opinables i tenen com a objectiu la transmissió d'informació– l'argumentació se serveix d'un conjunt de raons o proves que donen suport a una conclusió, per tractar de demostrar l'acceptabilitat d'un punt de vista determinat. Els arguments, doncs, són essencials perquè són intents de sustentar determinades opinions amb raons; no es tracta de reiterar les conclusions, sinó d'oferir proves com a defensa. Vegem tres exemples d'argumentació on en primer lloc les opinions –discutibles en un grau més alt o més baix– van seguides d'uns arguments (13), (14), (15):

- (13) L'esport és saludable: ajuda a prevenir malalties cardiorespiratòries.
- (14) Una societat de cultura valora molt la tasca dels docents: de la formació de les generacions joves depèn fonamentalment el futur desenvolupament cultural de tota societat.
- (15) No m'agrada viatjar amb tren; es perd molt de temps en els desplaçaments.

Un argument és un tipus especial d'acte de parla on la pretensió del parlant és la de justificar, a partir d'uns enunciats concrets –anomenats premisses– un altre enunciat que anomenem conclusió.

Els arguments estan formats per una seqüència de proposicions o –podríem dir– afirmacions o enunciats, pel fet que les proposicions es realitzen per mitjà d'oracions assertives vinculades amb els punts de vista, ja que les seqüències d'afirmacions aspiren a mantenir una determinada relació: de les premisses s'infereix la conclusió, amb el benentès que és possible que aparegui més d'un raonament en un sol fragment de discurs i que cal tenir especialment en compte les premisses ocultes, perquè moltes vegades allà rau la informació –les raons– que sovint són o no són acceptades.

Quant a les fases per les quals passen les argumentacions amb una complexitat mínima, la discussió crítica es caracteritza per les etapes dialèctiques següents (seguim Van Eemeren, 2006: 37), que es correspondrien, respectivament, amb les etapes de la *dispositio*, és a dir, *exordium*, *narratio*, *argumentatio* i *peroratio*:

- Confrontació: s'estableix una diferència d'opinió.
- Obertura: s'inicia l'intent de resolució de la diferència d'opinió.
- Argumentació: és l'etapa de la defensa de la posició amb els arguments que correspongui.
- Conclusió: és el punt d'arribada a una situació d'acord o bé de desacord.

3.3 Punts de vista i argumentació

En els textos argumentatius –i, per tant, en la “conversa” que ens proposem d'analitzar– si bé l'argumentació no es presenta com a tal normalment, sí podem seguir indicadors que l'assenyalen en el discurs. En aquest sentit, cal tenir en compte que els enunciats que en formen part es relacionen sempre amb un punt de vista determinat. Per tant, com a pràctica sistemàtica caldrà identificar aquests punts de vista per reconèixer l'argumentació.

D'entrada, cal remarcar que quan en un argument el punt de vista és positiu, ens trobem amb una justificació (16) i quan és negatiu, amb una refutació (17):

(16) És cert que la marca X mereix poca confiança; tenen un índex molt alt de reclamacions dels clients.

(17) No és cert que els treballadors de més edat siguin els millors; són els menys ambiciosos.

L'acceptabilitat d'un punt de vista, habitualment requereix d'una justificació. En l'anàlisi, si cal estar atents a indicadors dels punts de vista del tipus “penso que...”, “al meu parer...” “estic convençut que...”, etc., pel que fa a les argumentacions, algunes vegades podem trobar expressions que n'enuncien la presència (18) i (19), en cursiva, però generalment no n'hi ha una indicació explícita. I també –a part d'expressions explícites com les que s'exemplifiquen a (18) i (19)– poden aparèixer indicadors d'argumentació, és a dir, paraules o expressions indicatives d'una argumentació, com a (20) i (21), en cursiva:

(18) *Aquests són els meus arguments...*

(19) *En defensa d'aquest punt de vista, puc adduir...*

(20) I, *com que* em sembla perversa, desigual i basada en la dominació i la imposició, crec que la població catalana tenim el dret d'intentar canviar, per via democràtica, aquesta relació. [Tresserras 5, paràgraf 4]

(21) [...] no és que soscavin el projecte sobiranista per fer-lo inviable, sinó que no hi donen suport precisament *perquè* el consideren inviable, o innecessari, o excessivament costós, que de tot hi deu haver. [Pastor 4, paràgraf 3]

Hi ha diferents tipus d'arguments en funció de la forma en què s'infereix una proposició a partir d'unes altres; des del punt de vista de l'ordre, quan apareixen indicadors com "perquè" i "atès que", el punt de vista s'ha plantejat anteriorment i parlem de presentació deductiva (el punt de vista apareix abans que l'argument), com a (22), mentre que si l'argument apareix abans que el punt de vista, parlem de presentació inductiva (23):

(22) L'aprenentatge de l'anglès és indispensable per a la gent jove, perquè és la llengua que s'exigeix amb més freqüència per a una gran varietat d'ocupacions.

(23) L'anglès és la llengua que s'exigeix amb més freqüència per a una gran varietat d'ocupacions. Per tant, l'aprenentatge d'aquest idioma és indispensable per a la gent jove.

Però sovint no trobem indicadors d'argumentació i pot no ser clar si la presentació és deductiva o inductiva perquè totes dues siguin possibles, com a (24):

(24) En Pau està molt ocupat. No vindrà a veure'm.

Si fem una interpretació deductiva del text segons la seqüència opinió + argument (En Pau està molt ocupat, *perquè* no vindrà a veure'm), l'opinió –la nostra suposició– estaria representada per la proposició "En Pau està molt ocupat". En canvi, en una presentació inductiva segons la seqüència argument + opinió ("En Pau està molt ocupat, *així que* no vindrà a veure'm"), l'opinió estaria representada per la proposició "No vindrà a veure'm". Amb l'ajuda del context, en qualsevol cas, hauria de ser possible desfer l'ambigüitat.

D'entrada, cal suposar que hi ha un interès en els interlocutors perquè es puguin interpretar correctament les argumentacions. Així, hi ha un context no verbal que pot ser aclaridor a l'hora de reconèixer els arguments. En aquest sentit, pot ser fonamental ser part de l'audiència que és l'objectiu de la comunicació. Il·lustrem-ho amb un exemple (25):

(25) L'article no es pot modificar. Són les 00.20 h.

Per fer una interpretació inequívoca de (25), ens cal tenir coneixements contextuals. Cal saber que *l'article* es publica en premsa, concretament en un Diari que es tanca a les 00.10 h (s'imprimeix i es penja a la xarxa); és massa tard, doncs, per fer-hi canvis. Fora d'aquest coneixement del context, hi podria haver interpretacions alternatives: potser cal esperar un temps abans de poder la modificació; o el despatx des d'on cal fer els canvis ja està tancat; o hem de ser en algun lloc en deu minuts i no ens queda temps material per fer la modificació, etc.

Ara bé: caldria començar pel que ha dit l'autor exactament i apartar les influències que puguin portar a interpretacions inadequades que s'apartin de la informació segura. Cal anar amb compte també amb les interpretacions basant-nos en marcadors que poden fer confondre un text explicatiu amb un d'argumentatiu. Així, en la interpretació de (26) no se'ns crearan dubtes, perquè es tracta de quelcom acceptat:

(26) El cotxe s'ha aturat perquè no té benzina.

Però en cas de dubte a l'hora d'identificar els casos més problemàtics com una argumentació, i a fi de no córrer el risc de deixar de banda elements que puguin ser rellevants per a la resolució de la diferència d'opinió, cal seguir l'estratègia màximament argumentativa, és a dir, interpretar amb aquesta condició qualsevol expressió que pugui ser considerada també únicament una explicació.

3.4 Punts de vista implícits i premisses implícites

Les premisses o els punts de vista sovint són implícits en el discurs i es poden comprendre gràcies al principi de la comunicació, les regles de la comunicació i alguns principis bàsics de la lògica. Els elements de l'argumentació que es deixen de banda de manera no intencional però que estan presents de manera implícita reben la denominació de *no expressats*. A (27), la premissa implícita figura entre parèntesis, mentre que a (28) fem constar entre parèntesis el punt de vista implícit:

(27) Hem de canviar el dia de la presentació a Barcelona perquè el director és a París en aquella data (i cal que el director estigui present a l'acte a Barcelona).

(28) Encara s'investiga l'incident. Si haguessin arribat a una conclusió, s'hauria tancat la investigació. (Per tant, no s'ha arribat a una conclusió).

Si bé es pot pensar que (27) i (28) exemplifiquen l'omissió d'una premissa i d'un punt de vista, respectivament, perquè resulten obvis, hi ha casos en què un element pot no fer-se explícit per altres motius com, per exemple, no quedar exposats a una argumentació feble, com podem observar a (29):

(29) El nostre fill no pot dedicar-se al teatre, perquè a la nostra família la tradició és l'advocacia.

Ara bé: encara que els elements de l'argumentació romanguin implícits, l'antagonista pot fer-ne una crítica, que en aquest cas podria qüestionar el fet que no es pugui trencar la tradició familiar, si tenim en compte que per completar la justificació del punt de vista "a la nostra família la tradició és l'advocacia", hi faltaria una premissa implícita, un enunciat del tipus "la tradició de la nostra família s'ha de mantenir" o, més enllà, "les tradicions familiars són bones / necessàries i no es poden trencar".

En aquest punt, és interessant parlar de llenguatge indirecte, que és un ús especial del llenguatge implícit que, gràcies al principi de la comunicació, assegura que els interlocutors contribueixen a entendre's, amb l'observança de regles entre les quals les més importants són les de la claredat, la sinceritat, l'eficiència o la rellevància. En concret, aquestes regles parlen de la voluntat que el que es diu sigui fàcil de

comprendre (regla de la claredat); que mantenim un discurs sincer (regla de la sinceritat); que no som redundants o el nostre discurs és mancat de sentit (regla de l'eficiència), i que el que diem té una connexió apropiada amb l'elocució en general (regla de la rellevància).

El significat expressat indirectament, doncs, serà comprès gràcies a l'observança de les regles o bé –si es produeixen violacions d'aquestes regles– si els parlants s'asseguren que són advertides i interpretades pel receptor.

En qualsevol cas, quan s'analitza una argumentació, no es poden perdre de vista els elements que no s'expressen i que, tot i ser implícits, poden influir en el desenvolupament de la discussió i també, per tant, en el resultat. Per tant, si és necessari, caldrà completar l'argumentació amb els punts de vista implícits i les premisses implícites.

En el cas d'haver d'inferir el punt de vista, comptem amb l'instrument de la lògica: tenint en compte que l'argumentació es basa en el raonament, sempre que es parli sincerament es partirà de la suposició que l'argument és vàlid. D'acord amb això, l'argument ha de ser la defensa o la refutació de la proposició amb la qual es relaciona el punt de vista. Vegem-ho amb un exemple (30):

(30) Un bon inversor analitza amb deteniment cadascuna de les accions que emprèn. Algú que no ho fa està condemnat al fracàs. Com a inversor, tu actues sense analitzar les teves accions, així que...

En la reconstrucció del raonament d'aquest argument, el punt de vista implícit (c) es dedueix necessàriament, si acceptem els enunciats (a) i (b):

- a. Si un inversor no analitza amb deteniment cadascuna de les accions que emprèn, està condemnat al fracàs.
- b. Tu no analitzes amb deteniment les teves accions.
- c. Tu estàs condemnat al fracàs com a inversor.

Quant a les premisses implícites, en el cas més senzill d'estructura argumentativa, la defensa és un argument únic que constaria de dues premisses, una de les quals usualment és implícita; això fa que l'argument sembli constituït per una sola premissa. Però les premisses implícites també poden esdevenir explícites completant l'argumentació amb l'enunciat que falta, com en aquest cas (31), en què si no, tècnicament el raonament és invàlid. Vegem-ho seguint un raonament del tipus *modus ponens*:

(31) Si ell és argentí, aleshores li agrada ballar el tango.

- Si p , aleshores q (Si ell és argentí, aleshores li agrada ballar el tango).
- p (ell és argentí)
- q (a ell li agrada ballar el tango)

A l'hora d'identificar les premisses i les conclusions en un argument, sol ser de gran ajuda la detecció de marcadors lingüístics que en són un indicatiu. En el cas de les

conclusions, podem trobar la presència d'expressions com “així doncs”, “en definitiva”, “en conseqüència”, “per tant”, etc., com en l'exemple (32):

(32) No s'hi val, *per tant*, a emprar un llenguatge que només és legítim quan el grup al qual ens dirigim està en una situació d'emergència, quan ha de prendre decisions de vida o mort sense temps per reflexionar. [Pastor 2, paràgraf 8]

Ara bé: no sempre la presència d'un d'aquests marcadors anuncia una premissa o una conclusió. Cal mantenir-se alerta, doncs, davant la possibilitat de confusió. Vegem-ho amb un exemple (33) en què hi ha un raonament (perquè identifica una premissa i, doncs, hi ha un argument):

(33) El delinqüent no va actuar sol perquè els preparatius i l'execució del robatori són clarament obra d'un conjunt de persones.

Mentre a (33) hi ha un raonament, en l'exemple següent (34) hi ha una explicació, que no és el mateix que un raonament. Fixem-nos que l'interès en el cas de (33) és establir la veritat de q i com a prova, oferim p , de tal manera que es formula el raonament “ q perquè p ”. En el cas de (34), la veritat no resulta problemàtica però tenim interès a explicar el perquè de q , i per això acudim a p ; es tracta d'una explicació:

(34) El tren va arribar amb retard perquè hi havia una vaga de Renfe.

3.5 L'estructura de l'argumentació

L'estructura de l'argumentació pot ser simple (amb un únic argument) o pot ser més complexa (amb més d'un argument per defensar un mateix punt de vista). Al seu torn, cadascuna de les configuracions es poden expandir, amb diferents combinatòries, de manera que hi ha un conjunt quàdruple de possibilitats (Besa, en premsa):

Taula 3. Combinatòria de possibilitats pel que fa a estructura de l'argumentació

Argumentació única no expandida (UNE) (35) <i>Els estudiants han d'adquirir un bon nivell d'anglès per arribar a ser competitius.</i>	Argumentació múltiple no expandida (MNE) (37) <i>Els estudiants han d'adquirir un bon nivell d'anglès per arribar a ser competitius. I també per viatjar més fàcilment arreu del món.</i>
Argumentació única expandida (UE) (36) <i>Els estudiants han d'adquirir un bon nivell d'anglès per arribar a ser competitius. Amb això, tindran més possibilitats d'optar a llocs de treball interessants.</i>	Argumentació múltiple expandida (ME) (38) <i>Els estudiants han d'adquirir un bon nivell d'anglès per arribar a ser competitius. A més, els serà més fàcil viatjar arreu del món, perquè és l'idioma més conegut internacionalment.</i>

Elaboració pròpia de l'autora a partir de Besa (en premsa)

En tots els exemples de la taula anterior, la proposició “Els estudiants han d'adquirir un bon nivell d'anglès” es correspon amb un punt de vista o opinió. Però en els segments que presenten configuració expandida (36) i (38) podem observar com un argument al seu torn també es relaciona com a opinió amb un altre element, segons l'esquematització següent, per a la qual tornem a basar-nos en Besa (en premsa):

On UNE = única no expandida; UE = única expandida; MNE= múltiple no expandida; ME = múltiple expandida.

Font: Besa (en premsa)

Observem que les formes “i també” (37) i “a més” (38) actuen com a connectors que no s’expandeixen, sinó que marquen una argumentació múltiple; en canvi, a (36) i a (38), els marcadors “amb això” i “perquè”, són marca d’arguments subordinats.

Així mateix, les configuracions múltiples presenten dues possibilitats quant a la relació entre els seus arguments: aquests poden ser independents (39) o bé interdependents (40):

(39) El viatge a Nova York ha d’esperar: tinc un compromís important en la mateixa data prevista i a més ara mateix tinc alguns problemes econòmics.

(40) No ens va agradar l’excursió: vam haver de matinar molt, els transports no estaven ben coordinats (vam esperar una hora per enllaçar tren i autocar) i el restaurant no va ser gaire bo.

A (39), trobem un segon argument que reforça l’opinió (“ara mateix tinc alguns problemes econòmics”) i s’anticipa a un possible contraargument que proposés, per exemple, negociar la data del compromís en qüestió. Es tracta de dos arguments que mantenen una relació d’independència sense expansió. En l’altre cas (40), els tres arguments són interdependents perquè sustenten l’opinió presentats conjuntament i amb una expansió en el segon dels arguments, entre parèntesis.

Recordem que l’argumentació –en la forma més simple– consisteix en un argument que dóna suport a una opinió. Tenint en compte que les opinions són discutibles, l’argument fa la funció d’enunciat que proporciona motius per a l’adhesió a l’opinió. És a dir que l’argumentador intenta transferir a l’opinió l’acceptabilitat de l’argument. En aquesta transferència, sempre hi ha un salt en el qual l’argument i l’opinió queden relligats per un tòpic o lloc comú (principis generals que se suposen admesos per una comunitat i que estableixen certs vincles entre els enunciats, tot i que no són de compliment obligat). Vegem un exemple (41) on s’estableix una relació de proporcionalitat directa entre l’esforç i la consecució d’objectius:

(41) En Carles ha superat grans reptes personals i professionals: sempre s’ha esforçat molt.

Normalment, els llocs comuns no s’expressen perquè es tracta d’idees compartides que no cal justificar i que poden fer redundant el discurs. Ara bé: es pot donar el cas que el parlant vulgui destacar el lloc comú, la creença compartida, com passa a (42):

(42) En Carles ha superat grans reptes personals i professionals: sempre s'ha esforçat molt. Fixa't que amb esforç es pot aconseguir el que et proposes.

3.6 Tipus d'arguments

Quant a la tipologia dels arguments, seguim la proposta de Besa (en premsa) per a la transferència de l'argument a l'opinió, que es basa al seu torn en la proposta de Hitchcock i Wagemans (2011).

L'argumentació consisteix en una operació de transferència a l'opinió de l'acceptabilitat de l'argument. Perquè la transferència sigui possible, l'argument i l'opinió han de tenir un element en comú, que pot ser o bé el referent o bé el predicat del contingut proposicional. Quan l'element en comú és el referent –compartit per argument i opinió–, el que es transfereix és el predicat (taula 4); quan l'element comú és el predicat –compartit per argument i opinió–, el que es transfereix és el referent (taula 5). Vegem uns quadres de classificació d'aquestes tipologies:

Taula 4. Subtipus d'arguments agrupats segons la tipologia de transferència de predicat

Transferència de predicat		
Subtipus	Premissa implícita	Exemple
simptomàtic	Z és un símptoma d'Y.	(42) <i>En Pau és un bon pare, perquè sempre se'l veu preocupat pels fills.</i>
d'autoritat	allò que diu una autoritat A (=Z), generalment es pot prendre com a veritable o acceptable (=Y).	(43) <i>Segons el Departament d'Interior de la Generalitat, hi ha una relació directa entre el descens dels accidents de trànsit en carretera i les campanyes de sensibilització.</i>
pel significat/per la definició	Z significa/és per definició Y.	(44) <i>No es pot donar suport als terroristes, perquè precisament són els que causen terror.</i>
de la causa a l'efecte	Z generalment té Y com a causa.	(45) <i>El pacient no ha millorat gens: no seguia el tractament al peu de la lletra.</i>
de l'efecte a la causa	Z generalment té Y com a causa.	(46) <i>El pacient no deu seguir el tractament al peu de la lletra: no ha millorat gens.</i>
pragmàtic (positiu/negatiu)	les conseqüències desitjables/ /indesitjables C (=Z) són generalment una raó per fer/abstenir-se de fer quelcom.	(47) <i>Amb la liberalització del mercat [...] hi haurà una disminució / un augment de l'atur.</i>
del mitjà per a un fi	ser el mitjà per assolir una finalitat F (=Z) és generalment una raó per fer quelcom (=Y).	(48) <i>Voldríem traslladar-nos al camp: podrem gaudir de la naturalesa en la vida quotidiana.</i>
per la noblesa d'un propòsit	contribuir a un noble propòsit és generalment una raó per fer quelcom.	(49) <i>Cal que siguem solidaris: les famílies sense recursos se'n beneficiaran.</i>

Elaboració pròpia de l'autora a partir de Besa (en premsa)

Taula 5. Subtipus d'arguments agrupats segons la tipologia de transferència de referent

Transferència de referent		
Subtipus	Premissa implícita	Exemple
analògic	X és similar a Z (en aspectes rellevants a la variable V de la qual Y és un valor).	(50) <i>Igual com s'admeten símbols propis de la religió catòlica en aquest centre, s'haurien d'admetre símbols d'altres religions.</i>
basat en el principi de justícia	X ha de ser tractat com Z (en aspectes rellevants a la variable V de la qual Y és un valor)	(51) <i>Com que ja hem fet una excepció, haurem de fer el mateix amb les altres persones que sol·licitin l'ampliació del termini.</i>
basat en el principi de reciprocitat	X ha de fer per l'altre membre de la parella (X, Z) el que Z ha fet per l'altre membre de la parella (X, Z) en aspectes rellevants a la variable V de la qual Y és un valor.	(52) <i>La mare m'ha ajudat sempre; jo l'ajudaré ara.</i>
per l'exemple	altres membres d'una classe C (=X) tenen el mateix valor de la variable V de la qual Y és un valor que els membres observats de C (=Z).	(53) Els treballadors d'aquesta multinacional són excel·lents: A, B i C han obtingut grans èxits en les seves investigacions.

Elaboració pròpia de l'autora a partir de Besa (en premsa)

Cal fer notar que les argumentacions no són necessàriament reeixides, com en el cas del subtipus per l'exemple, en què podríem qüestionar la conclusió que "els empleats" (per tant, tots els empleats) d'una multinacional siguin excel·lents pel fet que alguns d'aquests treballadors ho siguin.

3.7 Contraarguments

La contraargumentació està relacionada amb la discussió, ja que a la presentació d'una opinió pot succeir la refutació per part de l'adversari dialèctic.

En la cadena argumentativa, els arguments que apunten a la mateixa conclusió són arguments coorientats, com en el cas de (54) i (55) respecte a (53) –és a dir que porten a la mateixa conclusió–, mentre que els que justifiquen opinions contràries (57) i (58) són antiorientats envers (54) i (55) i sols podrien justificar (56).

(53) El pla de reforma urbanística del barri de la Teixonera és adequat.

(54) S'ha tingut especialment en compte el sector més deteriorat.

(55) El pla preveu una gran qualitat dels materials en la major part de les actuacions.

(56) El pla de reforma urbanística del barri de la Teixonera és inadequat.

(57) El pressupost és desmesurat, tenint en compte altres actuacions necessàries a la ciutat.

(58) El calendari, molt dilatat, no té en compte la situació d'urgència.

La “conversa” Tresserras-Pastor neix com un monòleg que, no obstant això, ja fa ús de la contraargumentació, en representar d’alguna manera el paper del possible adversari. Però és en la situació de diàleg que es crea entre els dos interlocutors quan cadascú exerceix argumentació i contraargumentació bilateralment.

En la identificació dels contraarguments, cal tenir present que habitualment són introduïts amb connectors contrastius, que manifesten relacions logicosemàntiques de contrast en l’expressió d’idees contraposades. Seguim Cuenca (1995) en l’enumeració de modalitats d’aquesta mena de connectors, tant en el nivell oracional com en el textual:

a) D’oposició: els connectors corresponents són *però, en canvi, no obstant (això), ara (bé)*, etc. S’expressa un contrast entre una tesi (argument *p* a favor de la conclusió *C*) i una antítesi (argument *q* a favor de la conclusió *no-C*). Si bé s’afirma la validesa de totes dues, la segona pren més força des d’un punt de vista pragmàtic i s’imposa la conclusió que s’hi relaciona (*no-C*). Vegem-ne un exemple (59):

(59) L’Anna és bona persona però resulta una mica avorrida.

p = L’Anna és bona persona

q = L’Anna resulta una mica avorrida

C = L’Anna m’agrada (em cau bé, etc.)

b) De substitució: els connectors que expressen aquesta relació són, en el nivell oracional, *sinó i per comptes de*. O sintagmes com *al contrari, per contra*, etc., que poden aparèixer igualment en el nivell textual. Es nega la validesa d’un primer element *p* per afirmar la validesa d’un segon element *q*. El primer element, doncs, és atribuït a una altra persona (hi ha una estructura polifònica) que es concreta o no discursivament, mentre que el segon és assumit per l’emissor. Vegem-ne un exemple, on es dóna el valor de fals a la primera proposició, per afirmar la segona (60):

(60) [...] la discrepància de fons no és [...] en el llenguatge, *sinó* en l’anàlisi de la situació. [Tresserras 3, tercer paràgraf]

c) De restricció: elements com *excepte, sinó, més que o a part de* (nivell oracional) o *llevat que, excepte si*, etc. (també en el nivell textual) marquen aquesta negació de la relació entre el tot i les parts. Il·lustrem-ho amb un exemple (61):

(61) Tothom ha contribuït a aquesta causa, *excepte* vosaltres.

d) De concessió: en el nivell oracional, són concessives conjuncions com *encara que, per bé que, bé que, si bé, tot i que, per més que, mal que o malgrat que*; textualment –o unint clàusules– es poden considerar connectors concessius sintagmes com *no obstant (això), amb tot, tot i això, malgrat tot, de tota manera*, etc. Es nega una relació entre causa i efecte (62):

(62) Encara que tenir cotxe resulta car, és molt pràctic.

Convé destacar el fet que els connectors de tipus concessiu oracional presenten un contraargument més dèbil que el que presenten els altres connectors. Així, mentre que a (62) el contraargument (“encara que tenir cotxe resulta car”) no pot imposar la conclusió, a (63), amb un connector d’oposició, el contraargument (“però és molt pràctic”) sí que és prou fort:

(63) Tenir cotxe resulta car però és molt pràctic.

Així mateix, es pot expressar la mateixa idea amb una fórmula concessivo-opositiva, en què s’anticipa el contraargument, i rebateja aquest contraargument amb un altre amb un connector textual d’oposició (64):

(64) (Bé) és cert que tenir cotxe resulta car. Però és molt pràctic.

Amb qualsevol de les tres opcions es dóna suport a una conclusió del tipus *val la pena tenir cotxe*.

4. Avaluació

4.1 La solidesa de l'argumentació

Les oracions assertives –que componen principalment les argumentacions– són susceptibles de correspondre's amb la categoria de vertaderes o falses, però seria impropri associar els arguments amb aquesta condició; en qualsevol cas, són vàlids o invàlids (o sòlids i poc sòlids). Com a acte de parla amb la finalitat de fer derivar d'unes determinades afirmacions una conclusió, l'argument és vàlid quan s'afirma la conclusió per mitjà del suport de les premisses.

En la consideració dels arguments, doncs, cal tenir en compte el valor de veritat de les premisses, el valor de veritat de la conclusió i la validesa de l'argumentació. Però la validesa formal d'un argument no significa necessàriament que les premisses siguin vertaderes o que ho sigui la conclusió; la validesa formal d'un argument sí que significa que la conclusió és vertadera si les premisses són vertaderes, d'acord amb la lògica, com podem veure a (65):

(65) Tots els barcelonins són catalans.
Jo sóc barcelonina.
Jo sóc catalana.

Ara bé: dèiem que la lògica no garanteix que una afirmació sigui vertadera, com a (66), cas en què les premisses són vertaderes i la conclusió és vertadera, però el raonament és invàlid:

(66) Tots els barcelonins són catalans.
Jo sóc catalana.
Jo sóc barcelonina.

La lògica, en definitiva, s'ocupa de la validesa formal dels arguments, de la relació formal d'inferència que s'estableix entre les afirmacions que el conformen. Així, una argumentació és formalment vàlida si la conclusió es deriva de les premisses, independentment del seu caràcter de veritat o falsedat, del seu contingut semàntic.

La nostra atenció, però, ens portarà aquí a atendre al contingut semàntic de premisses i conclusions –com a afirmacions sobre el món– i a parar compte a l'aspecte pragmàtic del discurs. Aquest, de fet, és el focus de l'argumentació no formal, interessada no sols en la condició de validesa dels arguments, sinó més enllà, en la solidesa dels arguments.

Una argumentació és sòlida, doncs, si té validesa formal (condició de validesa formal); si consta de premisses justificades o creïbles (condició de credibilitat) i si inclou la informació rellevant per al cas (condició de rellevància).

Ja ens hem referit a la primera qüestió. Quant a la segona, el primer que cal dir és que està relacionada amb una descripció adequada del món, amb la credibilitat –no

parlem, doncs, de condicions de veritat o falsedat de les premisses– que ens pugui merèixer un argument.

Pel que fa a la rellevància, de la mateixa manera que amb la credibilitat, és una qüestió de coneixement del món, un coneixement de rerefons, que és tot el conjunt de creences amb què abordem una qüestió; en argumentació no formal, és fonamental la situació cognitiva amb què entrem en una situació, els prejudicis que tenim en un procés argumentatiu. En aquest sentit, tant l'abast de la noció de rellevància com l'abast de la noció de credibilitat poden ser substancialment diferents entre individus, comunitats, etc.

4.2 Codi de conducta de l'argumentador ideal i fal·làcies

Les fal·làcies són violacions de les regles del codi de conducta de l'argumentador ideal que estableix la pragmadialèctica (Van Eemeren, 2006: 135). Es tracta de vuit regles que garanteixen l'encaminament a la resolució de la diferència d'opinió, mentre que, per contra, les fal·làcies –violacions de les regles– falsegen o dificulten la resolució d'una diferència d'opinió.

Les fal·làcies no sempre són fàcils de detectar ni s'empren deliberadament en tots els casos. I des d'un punt de vista estricte, si bé es presenten en qualsevol context, ens interessen estrictament en el curs del discurs argumentatiu, quan hi ha una voluntat de resoldre una diferència d'opinió. A continuació es presenta una tipologia a partir de la violació de la regla amb la qual es relacionen. Més endavant, en la taula, s'exemplifiquen i s'hi indica, si s'escau, el nom corresponent en llatí.

Regla de llibertat: les parts no han d'impedir-se l'una a l'altra la presentació de punts de vista o la posada en dubte dels punts de vista de l'interlocutor. És necessari poder fer emergir les diferències d'opinió amb la llibertat necessària tant per proposar punts de vista i arguments com per atacar-los. Una forma de limitació és manifestar que un punt de vista determinat no es pot qüestionar perquè és “immune” a qualsevol qüestionament, perquè s'amenaça l'altra part d'una forma més o menys explícita o perquè es posen en joc determinades emocions (67) i (68).

Regla d'obligatorietat de la defensa: la part que proposa un punt de vista ha d'estar disposada a defensar-lo; altrament, la discussió s'estancaria en l'etapa d'obertura. La manera extrema de defugir l'obligació de defensa d'un punt de vista consistiria en la inversió de la càrrega de la prova cap a la persona que expressa la crítica respecte al punt de vista (69). També es pot cometre la fal·làcia quan, amb la intenció d'evitar l'obligació de defensa, es presenta un punt de vista com si fos evident per a un mateix (70).

Regla del punt de vista: l'atac a un punt de vista ha d'anar adreçat al punt de vista que ha presentat realment l'altra part. La regla es viola quan el punt de vista que s'ataca no és el proposat per l'altra part, tant si es distorsiona el punt de vista original com si

s'atribueix un punt de vista fictici a l'antagonista, amb la finalitat de fer un atac més fàcil (71).

Regla de rellevància: la defensa d'un punt de vista s'ha de portar a terme amb arguments que estiguin relacionats amb aquest punt de vista. A l'exemple (72), si bé a primera vista sembla que hi ha una relació entre el punt de vista i l'argument, en realitat amb la proposició "perquè les estadístiques mostren que el nivell dels estudiants catalans ha caigut més de tres punts durant l'últim trienni" no se sosté el punt de vista "Els alumnes d'aquest centre acaben els estudis amb un domini insuficient de la llengua", sinó un punt de vista com ara "el nivell educatiu empitjora a Catalunya durant l'últim any".

Regla de la premissa implícita: Una part no pot presentar premisses implícites falses atribuïdes a l'altra part ni negar una premissa implícita de la seva pròpia argumentació. Les violacions d'aquesta regla es relacionen amb el fet quotidià d'expressar tota mena de coses indirectament (73).

Regla del punt de partida: Els interlocutors d'una discussió no han de presentar falsament una premissa com si fos un punt de partida acceptat, com tampoc poden negar una premissa que representa un punt de vista acceptat. A (74), en la fal·làcia de la pregunta complexa veiem un ús inapropiat de les pressuposicions formulant assercions o formulant preguntes que pressuposen un punt de partida comú que no existeix; a (75) en la fal·làcia del raonament circular, s'empra un argument que equival al punt de vista. Així, de vegades els protagonistes suposen de manera incorrecta que una proposició pertany als punts de partida comuns.

Regla de validesa: les parts únicament poden fer servir arguments lògicament vàlids o susceptibles de ser validats explicitant una o més premisses implícites. És a dir: la violació de la regla té a veure amb la forma lògica del raonament subjacent en l'argument. A (76), afirmació del conseqüent; a (77), negació de l'antecedent; a (78), fal·làcia de la composició, i a (79), fal·làcia de la divisió.

Regla de transferència: Els punts de vista no s'han de considerar defensats concloentment si la defensa no s'ha portat a terme mitjançant un esquema argumentatiu apropiat que s'hagi aplicat correctament (és a dir, amb una transferència apropiada de l'argument a l'opinió i l'aplicació correcta). En són exemples (80), (81), (82), (83), (84), (85) i (86).

Taula 6. Regles del codi de conducta de l'argumentador ideal i fal·làcies relacionades amb l'incompliment de les regles (els enunciats van precedits d'asterisc pel fet que incompleixen la regla).

Regles i fal·làcies relacionades	Exemple
<p>Regla de llibertat</p> <p>Amenaça (<i>argumentum ad baculum</i>)</p>	<p>(67) * Veig que no compartim el punt de vista sobre el projecte, encara que et pago el sou.</p>

Apel·lació a la pietat (<i>argumentum ad misericordiam</i>)	(68) * <i>Tinc una vida difícil: m'hauria d'acceptar el que li demano.</i>
Regla d'obligatorietat de la defensa Inversió de la càrrega de prova	(69) * <i>Si no comparteixes la meva opinió, m'hauràs de demostrar per què no tinc raó.</i> (70) * <i>Ningú amb dos dits de front pot donar suport a la demanda d'independència de Catalunya.</i>
Regla del punt de vista Fal·làcia de l'espantaocells o de l'home de palla	(71) * <i>La directora ha justificat la seva dràstica decisió, però sent una dona ho ha fet per projectar una imatge d'executiva agressiva.</i>
Regla de rellevància Ignorància de refutació (<i>ignoratio elenchi</i>)	(72) * <i>Els alumnes d'aquest centre acaben els estudis amb un domini insuficient de la llengua, perquè les estadístiques a Catalunya mostren que el nivell acadèmic dels estudiants catalans ha caigut més de tres punts durant l'últim any.</i>
Regla de la premissa implícita Magnificació d'una premissa implícita	(73) <i>A: el penjoll que em va regalar la meva germana és el que va millor amb aquest vestit.</i> <i>B: * Ah... Ja veig que no t'agrada el penjoll que t'he regalat jo.</i>
Regla del punt de partida Pregunta complexa (<i>pluribus interrogationum</i>) Raonament circular (<i>pregunta mendicante o petitio principii</i>).	(74) * <i>Com és possible que et resulti indiferent l'actitud violenta del teu germà?</i> (pressuposant la indiferència de l'altra part, sense cap indicatiu objectiu). (75) * <i>L'ànima humana és immortal perquè no mor mai.</i>
Regla de validesa Afirmació del conseqüent Negació de l'antecedent Fal·làcia de la composició Fal·làcia de la divisió	(76) * <i>En Joan dedica molt de temps a l'estudi: és un noi treballador.</i> (77) * <i>En Joan no dedica gaire temps a l'estudi: és un noi gandul.</i> (78) * <i>Cadascun dels articles s'ha fet amb coherència, segons els criteris dels seus autors respectius. Per tant, la revista té coherència.</i> (79) * <i>La revista té criteris ortotipogràfics incoherents; per tant, cadascun dels articles té criteris ortotipogràfics incoherents.</i>
Regla de transferència fal·làcia populista (<i>argumentum ad populum</i>) <i>argumentum ad verecundiam</i> (abús d'autoritat) després d'això, doncs per això (<i>post hoc ergo propter hoc</i>)	(80) * <i>Tothom sap que el més natural és tenir fills.</i> (81) * <i>La Direcció General de Trànsit no hauria de posar límits a la conducta en qüestió d'excés de velocitat per carretera: ho diu J. M. Aznar.</i> (82) * <i>Tot el que ens passa és per culpa teva: des que vas venir a viure a la ciutat tot empitjora.</i>

<i>argumentum ad consequentiam</i>	(83) * <i>Hauries de mentir a la teva parella per evitar un conflicte.</i>
fal·làcia de l'efecte dòmino o del pendent relliscós	(84) * <i>Si el teu fill estudia art dramàtic, acabarà treballant d'actor, agafant mals costums propis de la gent de la faràndula i fent qualsevol cosa per sobreviure.</i>
falsa analogia	(85) * <i>En els exàmens s'haurien de poder utilitzar materials de consulta; en l'activitat professional, per resoldre els dubtes fem servir tota mena de recursos.</i>
generalització abusiva (<i>secundum quid</i>)	(86) * <i>Sé perfectament com són els polonesos: he conegut un noi de Varsòvia fa poc.</i>

Elaboració pròpia de l'autora a partir de Besa (en premsa)

5. Anàlisi de la “conversa” Tresserras-Pastor

5.1 Algunes remarques prèvies

Sabem que són freqüents les dificultats per separar els punts de vista de les proposicions a les quals estan vinculats perquè és molt habitual que no es presentin aquests punts de vista amb marcadors del tipus “el meu punt de vista és...”, “en la meua opinió...”, “jo penso que...”. En la conversa argumentativa Tresserras-Pastor les opinions es presenten habitualment com una combinació d’una declaració única, sense un marcador del punt de vista, tot i que no sempre: a (71), per exemple, hi ha una fórmula (“em sembla”) amb què el columnista vol remarcar que es tracta de la seva opinió. En canvi, a (72) s’enuncia directament el punt de vista de l’autor.

(71) La discrepància de fons no és –em sembla– en el llenguatge sinó en l’anàlisi de la situació. [Tresserras 3, paràgraf 3]

(72) No parlem d’una dependència pactada, sinó imposada i injusta. [Tresserras 3, paràgraf 6]

Les diferències d’opinió –tal com dèiem anteriorment– són mixtes quan es formula un punt de vista contrari a un primer punt de vista plantejat. En general, en la conversa Tresserras-Pastor a cada punt de vista s’oposa un punt de vista contrari –tot i que en algun cas no és així i ens trobem, per tant, davant una diferència d’opinió no mixta de Pastor que no troba el correlat en una opinió, compartida o no, de Tresserras (73).

(73) Al meu article anterior argumentava que anomenar “expressió de la voluntat del poble català” el resultat de votacions amb escassa participació o la resposta a una pregunta ambigua em semblava un abús de llenguatge. El Sr. Tresserras [...] no fa cap comentari a aquesta observació, cosa que no vol dir, esclar, que la comparteixi. [Pastor 6, paràgraf 1]

En la conversa argumentativa Tresserras-Pastor són freqüents les argumentacions múltiples –amb més d’una proposició– que hem de separar en els diferents arguments. En les diferències múltiples, el punt de vista és referit a més d’una proposició, com a (74):

(74) La declaració del Parlament, per contra, augmenta la confusió, *no només* perquè és estrany que un òrgan que deriva la seva legitimitat de la Constitució adopti una resolució que li és contrària, *sinó* sobretot perquè en declarar sobirana Catalunya confon el desig amb la realitat. [Pastor 4, paràgraf 5]

En alguns casos, però, hem considerat que l’aparició d’un punt de vista ja enunciat anteriorment responia a criteris no relacionats exclusivament amb la intenció argumentativa dels autors, sinó amb la intenció de reforçar la informació, per raons estilístiques o necessitats del mitjà com la recapitulació a què estan obligats els autors en l’obertura de cadascun dels articles.

El fet de trobar-nos amb una discussió o “conversa” que no s’organitza com un diàleg en temps real, on arguments i contraarguments se situen més o menys alineats, sinó amb articles publicats amb independència, fa que el seguiment de l’estructura argumentativa tingui certes dificultats. Amb la finalitat, doncs, de veure-la més

clarament, es representa gràficament al final d'aquest treball, com a annex 2, seguint la proposta de Van Eemeren et al. (2006).

Cal tenir en compte, així mateix, que per situar en el comentari cadascun dels paràgrafs a què ens referim, s'indica entre claudàtors el número que correspon a l'ordre del paràgraf, tal com consta en la transcripció dels articles a l'annex 1.

5.2 Anàlisi de la “conversa”

5.2.1 Tresserras (1). *Els aclimatats volen diàleg*

A *Els aclimatats volen diàleg*, Tresserras planteja la idea principal que a Catalunya hi ha nuclis d'influència en l'àmbit de l'economia, la política i la comunicació que mantenen, en relació amb el procés sobiranista, una posició de diàleg amb Espanya perquè prefereixen romandre en una situació acomodaticia de dependència que els proporciona compensacions; és a dir, perquè s'han *aclimatat* a les condicions que imposa la situació de dependència de Catalunya. En definitiva, l'autor opina que l'interès per mantenir una situació de dependència –amb la petició de diàleg– per part de certs sectors és degut a altres guanys que només poden ser de caràcter personal.

Aquest punt de vista s'insinua ja en el títol –amb un enunciat en clau irònica que no reapareix explícitament fins al final del cos de l'article– i en el primer paràgraf, on s'introdueix la idea que hi ha sectors del país que neguen una dependència profunda, persistent i naturalitzada. Així doncs, podem dir que l'argumentació és deductiva, si entenem que primer es presenta l'opinió (si més no, s'endevina) i després es justifica.

Els “sectors” a què al·ludeix Tresserras en el primer paràgraf no s'identifiquen amb noms i cognoms; l'enunciador pressuposa que són coneguts per als lectors, tractant-se d'una qüestió de plena actualitat al voltant de la qual hi ha un coneixement compartit. D'aquesta manera, Tresserras probablement pretén parlar-ne amb distància i evitar una al·lusió personal incòmoda que potser l'apartaria de la possibilitat d'un tractament més general –diguem-ne filosòfic– de la qüestió: l'analogia amb la situació en els camps de concentració.

En el primer paràgraf, l'autor fa unes consideracions sobre la dificultat de superar *la* dependència (el lector interpretarà per pressuposició pragmàtica que la construcció amb grup nominal definit, amb article determinat, és referida a la dependència de Catalunya en relació amb l'Estat). D'aquesta manera, el text crea un vincle d'afinitat amb els lectors que comparteixen opinió i que li permet emprar el recurs de la ironia per referir-se a les relacions d'“alguns sectors del país” amb l'Estat.

En el segon i tercer paràgraf, l'autor passa a referir-se als fronts que al seu parer obstaculitzen el compromís de la consulta sobre la independència i als mitjans de què se serveixen: en primer lloc, l'espanyolista, que pot conduir a una fractura social, amb una operació d'intoxicació basada en la insistència i l'efecte acumulatiu d'una línia de

missatges que pretén l'atemoriment davant la hipotètica marginació en una Catalunya independent: el PSC hauria de reaccionar davant l'ofensiva espanyolista, que pot activar el risc de fractura social. L'autor ho justifica amb una argumentació pragmàtica, per transferència de predicat.

Pel que fa al segon front de pressió que erosiona el Govern Mas, en un àmbit més reservat i sobre un segment social diferent, proper al lideratge del president, Tresserras explica que l'actitud és deguda a interessos particulars, que no són explicats però que s'associen amb l'ambició dels dirigents. Es planteja, doncs, com una argumentació del mitjà per a un fi.

En el quart paràgraf, l'autor presenta la idea metafòrica de l'aclimatació per associar-la a continuació a aquest segon front de pressió. La idea d'aclimatació, basada en un símil literari, s'aplica analògicament i es crea una imatge molt potent. La idea subjacent és la de l'acomodament al sotmetiment fins al punt de treure'n benefici tot fent veure que es proposa diàleg amb l'opressor.

5.2.2 Pastor (2). *Ja s'hi val tot?*

L'article de Pastor dona a la conversa la dimensió dialògica, en entrar en una etapa de confrontació, que constata l'existència d'una diferència d'opinió mixta. Ara bé, si l'autor mostra un punt de vista oposat és fent referència a la qüestió dels abusos de llenguatge. Cal explorar les alternatives possibles amb prudència en els raonaments i en el llenguatge i cal extremar el rigor en l'expressió per evitar que el llenguatge de l'entesa es converteixi en el de la guerra, en un moment de les condicions històriques de l'actual. L'ús d'expressions com *aclimatats*, *colònia*, *espoli*, *lladronicí* o *cinquena columna* és contrari a les bones maneres i sols seria justificable en situacions d'emergència diferents de la situació actual. Així doncs, empra un argument pragmàtic quan ens posa sobre avís de les conseqüències indesitjables a què pot conduir l'ús reiterat d'aquestes expressions metafòriques.

Pastor, doncs, obre la seva intervenció amb una sèrie de reflexions metalingüístiques, tot remarcant que la situació és difícil i que els obstacles són a totes dues bandes (l'altra part –el govern central– té una actitud insostenible a la llarga). L'autor projecta així la seva imparcialitat o l'objectivitat del seu discurs. Fa una defensa de la preeminència de la raó davant la retòrica –entesa pejorativament pel fet que la contraposa a la raó dels filòsofs. L'article fa, per tant, una progressió deductiva (opinió + arguments).

En el paràgraf tercer, el discurs de Pastor progressa fins al cas concret de la noció d'*aclimatat* en l'àmbit dels camps de concentració associada als *aclimatats* d'aquí, que són considerats una cinquena columna contra el Govern i el procés sobiranista. En el paràgraf següent [4], l'autor reconeix que no és una citació que destaquí per bèl·lica, però justifica el seu rebuig mitjançant tres arguments coorientats amb una estructura múltiple no expandida:

- a) Un argument analògic (per transferència del referent) [5], segons el qual l'associació de l'Espanya de la Transició amb un camp de concentració té el mateix problema de base i d'estil que la qualificació de *totalitari* que el govern central atorga al procés iniciat per l'actual Govern de la Generalitat (i que l'autor considera, implícitament, rebutjable).
- b) Un contraargument per l'autoritat [6] –a partir de la interpretació de la noció d'*aclimatat* com la qualificació d'algú que segueix la Constitució, en concret en l'adhesió a la dependència–, ja que no hi ha cap norma segons la qual és reprobable no ser favorable a l'estat propi com a valor suprem.
- c) Un contraargument [7] que considera fal·laç l'analogia de la “cinquena columna”, pròpia de temps de guerra que no són comparables amb el moment actual.

Finalment [8], Pastor reforça, a mode de recapitulació, l'opinió amb què iniciava la confrontació: “Som en el moment d'instruir, d'ensenyar a sospesar. No en el d'excitar al combat. Ni en aquest costat, ni en l'altre”; en conseqüència, no considera admissible un llenguatge propi d'una situació d'emergència (en la qual no ens trobem, s'entén implícitament).

5.2.3 Tresserras (3). *No, no tot s'hi val*

En el tercer article de la sèrie, Tresserras situa en el centre del debat la consideració de la naturalesa de les relacions entre Catalunya i l'Estat en la discriminació i en la impossibilitat de disposar dels recursos generats aquí. I per fer-ho, justifica que l'ús de determinades expressions té una correlació en les raons. D'aquesta manera, relaciona la referència a l'ús abusiu del llenguatge amb la seva opinió principal del primer article.

La voluntat de contraargumentació de Tresserras ja s'anuncia clarament des del títol, en forma de resposta: un cop recapitulats els punts clau necessaris per contextualitzar la discussió, Tresserras es dedica primer a comentar l'opinió de Pastor en relació amb la metàfora dels *aclimatats* [1] per desmentir el caràcter abusiu de la metàfora. En concret, assenjala com un error del seu interlocutor el fet de prescindir d'una informació essencial: l'origen literari del concepte. S'entén, doncs, que Tresserras considera fal·laç l'argument de Pastor perquè pensa que vulnera la regla de la premissa implícita, en presumir una comparació del nostre marc polític amb el règim nazi.

A continuació [2] i [3], Tresserras reemprèn el que ell entén que ha de ser el centre de la discussió: l'anàlisi de la situació que arrencava, en el seu primer article, de l'existència de dos fronts de pressió i que posa en el centre de la discrepància la consideració de la legalitat espanyola i de la Constitució, la interpretació de la naturalesa de les relacions Catalunya-Estat, la discriminació del patrimoni cultural i lingüístic català, la impossibilitat d'emprar els recursos propis per combatre l'atur, la misèria o la desigualtat. Tot plegat, en una argumentació coorientada a la defensa d'un enunciat únic: la legitimació de la metàfora dels *aclimatats*, que es presenta com un

argument simptomàtic: si els afectats per les conseqüències indesitjables de la relació amb l'Estat reaccionen amb acceptació, és perquè és un símptoma d'“aclimatació”.

A [4] i [5], l'autor suma a la relació de greuges anteriors una successió de segments marcada per l'*acumulatio*, plantejats en forma de preguntes retòriques, que són figures que poden ser usades amb valor argumentatiu. En aquest plantejament hi té un paper rellevant la funció cooperativa del lector, que ha de completar els interrogants, una relació d'arguments coorientats en una argumentació única que apunta a la legitimació de l'ús de les metàfores corresponents: primer *espoli* [4], després *colonial* [5].

Així mateix, s'espera que el lector podrà respondre a la relació de preguntes que es plantegen perquè se suposa que té la informació suficient, en la comunitat en el si de la qual es produeix l'acte comunicatiu, tenint en compte la freqüència i l'abast de les informacions que s'han difós a bastament en els darrers temps.

D'altra banda [5], l'autor aporta contraarguments simptomàtics independents que avalen l'ús del mot *colonial* i que apunten contra l'argument de l'autoritat de la Constitució, per cloure [6] l'article amb una conclusió que qualifica la dependència d'imposada i injusta, opinió justificada amb totes les raons de tipus simptomàtic que s'han detallat.

Tresserras accepta el punt de vista de Pastor quan diu que hi ha solucions diverses, però afegeix, tot emprant un argument pragmàtic, que molts pensen –legítimament– que la sortida més efectiva és la construcció d'un estat català que comporti profundes transformacions socials, tenint en compte que el que uns anomenen normalitat democràtica, per a aquests *molts* és un escenari sense futur, que es pot canviar democràticament.

5.2.4 Pastor (4). *Ser o voler ser*

El quart article del conjunt presenta en el títol una disjuntiva d'aire shakesperià (*Ser o voler ser*) per qüestionar possibles conclusions precipitades a l'hora d'interpretar la voluntat del poble català en relació amb el procés sobiranista: sols una consulta, feta en bona i deguda forma, podrà determinar quina és aquesta voluntat.

Des del punt de vista de l'estructura argumentativa, el text defensa dues opinions independents –entenem que la discussió sobre els abusos de llenguatge en aquest cas pren una entitat en certa manera independent, deguda a la necessitat de contraargumentació.

L'autor recupera la qüestió dels abusos de llenguatge [2] –que atribueix també a certa premsa madrilenya– i es referma en el seu punt de vista presentat anteriorment: és excessiu dir que Madrid tracta Catalunya com una colònia. Pastor nega la validesa de l'analogia que es fa ja habitualment –ens diu– entre el tractament que rep Catalunya de l'Estat espanyol i el propi d'una relació colonial. I ho fa qüestionant la validesa del

punt de vista, ja que nega que aquest pugui ser el cas català: “el principal greuge de les colònies va ser no tenir representació parlamentària a la metròpoli” (i Catalunya sí que té representació parlamentària a la metròpoli); per tant, no és tractada com una colònia. Però així, Pastor sembla negar el principi de cooperació que l’ha de fer comprendre que la metàfora no es basa en el sentit contrari al literal o en una falsedat òbvia, sinó en una mena d’ampliació especial del sentit literal. En aquest cas, entenem que l’argument de Pastor és una mostra de fal·làcia de l’home de palla, en atacar un argument diferent de l’esgrimit, i més feble.

Pastor també es refereix [2] al que Tresserras anomena *espoli* com el resultat d’un procés que és plenament democràtic –i, per tant, implícitament acceptable. Pastor fa la contraargumentació amb reserves i per això aporta arguments anteriorment (“el resultat és millorable” i “el procés no és del tot transparent”), tot i que en la conclusió manifesta la seva adhesió o comprensió respecte a les conseqüències indesitjables per a Catalunya, pel fet que provenen d’un sistema democràtic. Al nostre parer, es un raonament fal·laç (raonament circular), ja que s’admet en la premissa el que es vol demostrar en la conclusió.

En una progressió del discurs que va del general al particular, Pastor recupera [3] la discussió sobre el perill de les metàfores, amb una argumentació múltiple que sosté aquest mateix punt de vista i que completa amb una justificació de cadascun dels arguments, més extensa en el cas de l’ús del terme *aclimatat*, respecte al qual l’autor insisteix que no és neutral, perquè sembla suggerir un element de traïció a un ideal que s’hauria de compartir. Per contraargumentar aquesta opinió, Pastor fa ús d’un argument anteriorment per l’exemple (per transferència de referent, doncs): coneix “algun” d’aquests “aclimatats” que queda fora de sospita i del qual no revela la identitat. Entenem, però, que és un argument fal·laç per vulneració de la regla de transferència (generalització abusiva).

Dèiem que l’argument per l’exemple és anteriorment perquè Pastor afirma que la intenció dels *aclimatats* no és soscar el projecte sobiranista ni fer-lo inviable –com sosté Tresserras– sinó que no hi donen suport perquè el consideren inviable, o innecessari o excessivament costós (causes que es poden entendre com a legítimes, d’interès general). Addueix, a més, que aquesta opinió prové de “gent llegida, viatjada i amb una llarga experiència amb el tracte amb Madrid”; és, doncs, un argument d’autoritat que considerem fluix, ja que no s’identifiquen exactament les persones a què es refereix.

Seguidament [4], Pastor posa en dubte que el projecte sobiranista constitueixi la primera prioritat d’una gran majoria d’habitants de Catalunya –res no ho demostra– i, en aquest sentit, apunta la baixa participació en la votació de l’Estatut, en qualitat d’argument simptomàtic. Addueix, també, com a arguments coorientats i interdependents, les justificacions de la dimensió que van prendre manifestacions posteriors: l’emprenyada amb el govern central (que no és el mateix que el desig de tenir un estat propi) i l’ambigüitat en peticions que han obtingut molt de suport. En conclusió: el descontentament no té un únic motiu i és abusià batejar-lo com “manifestació de la voluntat del poble català”.

Pastor situa al final [5] una conclusió ja avançada en el títol: “només una consulta, feta en bona i deguda forma, podrà deixar clar quina és la voluntat general en relació amb la demanda sobiranista, per no confondre desig i realitat”, en contrast amb el que ha fet el Parlament en declarar sobirana Catalunya, contradictori amb la Constitució, que ha d’acatar. Pastor apunta contra la raó de Tresserras sobre la voluntat d’independència quan diu “molts pensem...” però també obre la porta a un punt d’acord (la necessitat de la consulta).

5.2.5 Tresserras (5). *L’expressió de la voluntat*

En el títol del penúltim article de la sèrie, Tresserras recull les referències de Pastor a l’expressió de la voluntat per arribar a formular, en el darrer paràgraf de la intervenció, un punt d’acord explícit amb Pastor: la necessitat d’una consulta, feta en bona i deguda forma, per conèixer el suport efectiu de cadascú, però basada en alguns pressupòsits diferents: el dret que té la població catalana d’intentar canviar, per via democràtica, la relació entre Espanya i Catalunya. Ho fa, doncs, inductivament (arguments + opinió).

Per donar suport al dret de decidir, l’autor repassa al llarg de l’article les característiques del catalanisme sobiranista d’aquest segle (sobretot el caràcter propositiu i l’electiu), que contraposa a la concepció tancada i acabada d’Espanya que té l’Estat. El lloc comú subjacent és la creença en la naturalesa legítima de les actituds democràtiques.

Tresserras, doncs, orienta l’article a la justificació de l’opinió principal tot repassant les característiques del catalanisme sobiranista i contraargumentant les opinions de Pastor en relació, encara, amb la reflexió sobre el llenguatge emprat fins ara.

La referència a la causa real dels problemes de relació entre Catalunya i Espanya (l’Estat, no pas la gent) situa el fons de la qüestió en un àmbit de relacions polítiques, que no inclou cap problema de relació amb la població espanyola, de la mateixa manera que no n’hi ha entre la gent catalana que se sent fonamentalment espanyola o només espanyola i la que només se sent catalana.

Considerem, com en el cas anterior, que hi ha una segona opinió destacable en l’article, al voltant de la terminologia emprada, com a contraargument encara adreçat a Pastor: amb aquesta segona opinió, Tresserras refuta l’argumentació de Pastor sobre els abusos de llenguatge, amb un argument de l’efecte per la causa.

En aquesta ocasió entren en joc nous arguments que volen demostrar la versemblança de la qualificació de *colonial* amb què Tresserras qualifica el tracte de l’Estat cap a Catalunya, partint de la idea que Catalunya és un subjecte històric i polític consistent: l’Estat exclou qualsevol fórmula de relació no prevista en la Constitució; l’Estat marca i assigna una identitat irrenunciable i immutable i anul·la el dret d’afirmació, en una relació marcada per la desigualtat. Es tracta d’un argument de l’efecte per la causa i

l'opinió se sustenta, des del punt de vista de l'estructura argumentativa, en una argumentació única expandida, pel fet que es justifica l'opinió amb un únic argument, i aquest argument s'expandeix ja que un argument es converteix en una opinió que s'ha de justificar amb un altre argument, al seu torn.

Tresserras també es refereix novament a la qualificació dels *aclimatats* des d'una perspectiva independentista [4] i amb intenció descriptiva: ells pensen que poden continuar com fins ara i no consideren tan terribles les vinculacions establertes, diu. Però entenem que la força de la primera metàfora i l'associació amb el camp de concentració no són merament descriptives, ja que la comparació té un component ideològic. Aquesta descripció li serveix com a punt de contrast en afirmar que davant la naturalesa de la relació amb Espanya, perversa, desigual i basada en la dominació i la imposició, ha d'existir el dret d'intentar canviar democràticament la situació.

5.2.6 Pastor (6). *Estat i nació*

En l'últim article de la "conversa", Pastor sosté un punt de vista principal que apareix de manera explícita al final: és necessari buscar una sortida a la situació actual que sigui diferent de la confrontació i la ruptura. I per justificar aquest punt de vista recorre a la noció de *nació* –que cal separar de la d'*estat*– segons la qual Catalunya no és una colònia ni un protectorat, sinó una part.

També hi trobem un segon punt de vista, dedicat novament a la necessitat de fer una consulta per conèixer la voluntat de la majoria, aquesta vegada centrat en el binomi nació-estat, que segons Pastor es correlaciona inadequadament des de l'independentisme. Així mateix, apareix novament l'expressió *colonial* per caracteritzar la relació Catalunya-Espanya, que el porta a tractar la qüestió de la naturalesa de les relacions amb l'Estat durant el Govern Pujol i la necessitat de fer la consulta a què s'al·ludia en articles anteriors. Amb aquesta visió, sembla voler demostrar que des de l'entorn de CiU hi havia hagut interès en aquest mode de relació que ara Tresserras critica. Entenem que d'aquesta manera Pastor comet una violació de la regla del punt de vista, amb una fal·làcia de l'home de palla, en referir-se a les visions o actes del grup al qual pertany l'oponent.

Al marge de les opinions principals que es mostren en l'article, en el primer paràgraf [1] Pastor recupera una opinió que Tresserras no va incorporar en la seva rèplica: "la participació en la votació de l'Estatut va ser molt baixa" [Pastor 4], plantejada per qüestionar una hipotètica voluntat majoritària al voltant de la demanda sobiranista. Fa un toc d'atenció, doncs, sobre l'incompliment del codi de conducta de l'argumentador consistent en la vulneració de la regla d'obligatorietat de la defensa.

A continuació [5], Pastor inicia les seves argumentacions amb una opinió oposada a la que afirma [Tresserras 3, paràgraf 5] l'existència de catalanofòbia des dels mitjans de comunicació de Madrid: el conflicte, en cap cas –ni allà ni aquí– es produeix entre les comunitats d'individus, sinó entre governs. Els mitjans de comunicació de Madrid centren els seus impropis en la Generalitat i no en Catalunya ni en els catalans.

Pastor dissenteix de l'existència de catalanofòbia en els mitjans de Madrid, de la mateixa manera que afirma que si no hi ha animadversió dels catalans cap als andalusos, extremenys o murcians, tampoc n'hi ha entre aquests i els catalans. Trobem a faltar una justificació d'aquesta opinió.

En correlació amb l'afirmació de Tresserras, doncs, l'autor diu detectar ambigüitat en la contraposició del govern d'aquí, representant legítim d'una nació, al d'allà, una *cosa* anomenada *l'estat espanyol*, "expressió que sols pot despertar antipatia".

A continuació, [3] Pastor recupera l'ús de l'anteriorment qüestionat terme *colonial* emprat per Tresserras –quan qualificava la relació entre Espanya i Catalunya–, per reaprofitar-lo en referir-se a l'etapa en què Jordi Pujol "va renunciar [...] a una representació efectiva a 'Madrid' a la qual hauria pogut aspirar", a condició d'obtenir certs beneficis que suposava aquest tracte hipòcrita per totes dues bandes. Pastor sembla modificar el signe d'una opinió pròpia (Pastor 2, paràgraf 2). Diu: "Avui no em sembla tan malament [qualificar de colonial la relació entre Espanya i Catalunya]". I fa servir un argument antiorientat respecte a aquell que ell mateix havia fet servir en l'article esmentat. Amb l'al·lusió a la política de pactes del Govern Pujol i a les renúncies que va comportar, l'autor mostra un possible canvi d'opinió. S'endevina, però, que la intenció és una altra; en invertir l'argument en favor de l'opinió de Tresserras (Tresserras 3, paràgraf 5), Pastor s'expressa amb una intenció irònica que, dins el marc del principi de cooperació (segons el qual la contribució a la conversa ha de ser tal com és requerida, en l'estadi en què ocorre, per la direcció o el propòsit acceptat de l'intercanvi de parla de què es tracta), ens convida a fer una implicatura, entenent com a tal, en una definició de (Payrató, 2010: 93) "una inferència pragmàtica que fa possible que els emissors vehiculin i els receptors entenguin significats addicionals als que literalment transmeten els missatges". Altrament, podríem interpretar que Pastor comet la fal·làcia d'*ignoratio elenchi*, si prenem el conjunt d'articles com un tot i considerem que l'autor defensa un punt de vista diferent al seu propi.

Pastor torna en l'últim paràgraf [4] a la dicotomia estat-nació: aquesta contraposició que es fa a Catalunya –diu l'autor, esgrimint un argument de subtipus analògic– obvia la deguda equiparació entre el sentiment independentista –irracional, fondo i legítim– que es viu a Catalunya (i que no s'ha de menysprear) i el sentiment que nodreix els habitants de la nació espanyola, que senten Catalunya com una de les seves parts: no una colònia ni un protectorat. Pastor, doncs, apel·la a la consideració d'aquest sentiment de pertinença, ignorat quan s'al·ludeix a la pèrdua d'ingressos fiscals com una de les raons que avalen la proposta independentista. Però probablement puguem dir que l'autor comet una generalització abusiva quan parla del sentiment de nació dels habitants d'Espanya.

Clou el paràgraf [4] a mode ja de tancament de la "conversa", pel fet que aquesta última intervenció no rep una rèplica de Tresserras, una opinió que sembla plantejada en termes d'ús fal·laç de la regla de transferència, segons un *argumentum ad consequentiam*: si la confrontació i la ruptura no han de ser l'única sortida a la situació actual és –segons Pastor– perquè, altrament, el camí no seria indolor. És a dir: el punt

de vista no es defensa concloentment perquè no hi ha una transferència adequada de l'argument a l'opinió, en declarar que a part de la confrontació i la ruptura hi ha altres sortides al conflicte; si no, el camí per recórrer seria dolorós.

5.2.7 Tresserras vs. Pastor

Si fins ara ens hem aproximat a cadascuna de les peces com a monòlegs per separat, en aquest punt prestarem atenció a la “conversa” com a unitat superior. Per fer-ho, ens resultarà útil sintetitzar els eixos d'opinió principals en la relació dialèctica establerta per mitjà de la contraargumentació; és en aquesta combinació d'intercanvis on es manifesta especialment el conjunt d'intencions, des d'un punt de vista conversacional.

D'entrada, cal dir que Tresserras i Pastor actuen generalment d'acord amb el codi de conducta de l'argumentador ideal (cf. apartat 4.2): en el desenvolupament de la “conversa” es respecten les regles i els “interlocutors” mantenen una actitud cooperativa, per mitjà de la raonabilitat en el diàleg i amb receptivitat davant la incorporació de nous temes o nous matisos per part de l'antagonista respectiu. En aquest sentit, hem pogut constatar que la freqüència d'aparició de mots clau (i derivats) –com *colònia*, *aclimatació*, *abús*, *catalanofòbia*, *Catalunya*, *Espanya*, *independència*, etc.– és força equilibrada entre autors, pel fet que un i altre incorporen en el seu propi discurs les idees que aporta l'antagonista al debat.

També ens semblen destacables, perquè contribueixen a fer raonable la discussió, les mostres de cortesia i els esforços recapitulatoris que fan els autors –sovint amb cites textuais de l'adversari– especialment a l'inici de cadascun dels articles: és una manera pràctica de facilitar el curs de la “conversa” quan la distància temporal entre una intervenció i l'altra podria distorsionar el seguiment. I també és un senyal de l'ús de recursos polifònics, en recórrer a la diferència d'opinió mixta, amb la incorporació en el propi discurs d'un altre punt de vista per mitjà de referències, al·lusions, etc.

No obstant això, cal afegir que en alguns episodis puntuals detectem l'ús d'arguments fal·laços: [Pastor 4, paràgraf 2], [Pastor 4, paràgraf 3], [Pastor 6, paràgraf 3], [Pastor 6, paràgraf 4] i [Pastor 6, paràgraf 4] (per als comentaris corresponents, cf. apartats 5.2.4 i 5.2.6). Per part de Tresserras, podem destacar la falta de defensa davant un contraargument presentat per Pastor en relació amb la baixa participació en la votació de l'Estatut [Pastor 4, apartat 4].

Quant a la força amb què es defensen els punts de vista respectius, volem destacar que en el cas de Tresserras se sol argumentar amb més força (amb acumulació d'interrogacions retòriques, més recursos expressius en general, puntuació forta i connectors més potents) que en el cas de Pastor, el qual en les seves argumentacions matisa freqüentment les conclusions amb construccions anticipatives mitjançant connectors concessius oracionals i remarca sovint amb arguments estratègicament antiorientats determinades opinions, com a mostra de moderació.

En la relació dialèctica que s'estableix en la conversa, hi ha una sèrie de diferències d'opinió principals que marquen el curs de la "conversa". Són, de manera esquemàtica, les següents.

Taula 7. Esquema de les opinions principals i síntesi de les contraargumentacions corresponents, amb expressió de l'article on es troben, entre claudàtors.

CA = direcció de la contraargumentació

TRESSERRAS

CA PASTOR

Caracterització dels aclimatats

Ús abusiu del llenguatge

A Catalunya hi ha nuclis molt influents que s'han *aclimatats* a Espanya (neguen una situació de dependència evident; pressionen per obstaculitzar el compromís de convocar una consulta; demanen diàleg però no és el que volen. Tampoc no volen referèndum). [1]

Cal explorar les alternatives amb prudència en els raonaments i el llenguatge (la retòrica pot convertir el llenguatge de l'entesa en el de la guerra; les metàfores creen la il·lusió que cal prendre-se-les al peu de la lletra; aquest llenguatge només és legítim per a situacions d'emergència). [2]

Ús abusiu del llenguatge

L'anàlisi de la situació catalana dins Espanya justifica l'ús de determinades metàfores (la dependència és imposada i injusta; som en una situació crítica i molts pensem que la solució més efectiva és la construcció d'un estat català independent; la metàfora dels *aclimatats* és lícita perquè queda clar que té un origen literari). [3]

Els abusos de llenguatge van tenyint el debat sobre la qüestió catalana (és excessiu dir que Madrid tracta Catalunya com una colònia; és excessiu parlar d'espoli; el terme *aclimatat* no és neutral). [4]

No és un abús de llenguatge parlar d'*aclimatats* o de relació colonial Catalunya-Espanya (la metàfora *colonial* assenyala on és el poder i subratlla la desigualtat de les relacions; la metàfora dels *aclimatats* és descriptiva). [5]

Necessitat d'una consulta

Necessitat d'una consulta

Cal una consulta feta en bona i deguda forma per saber el suport efectiu de cadascú i si l'Estat es democràtic (la població catalana té el dret d'intentar canviar, per via democràtica, la relació amb l'Estat; jo penso que no podem continuar així). [5]

Cal una consulta feta en bona i deguda forma per conèixer i per separar les veritats de les mitges veritats d'un costat i de l'altre (res no permet afirmar que el projecte sobiranista és prioritari per a una gran majoria dels habitants de Catalunya; la declaració de sobirania del Parlament de Catalunya augmenta la confusió). [4]

Molts pensem que la solució més efectiva és la construcció d'un estat català independent. [3]

Per conèixer les voluntats dels qui són representats pels governs, caldrà preguntar-ho (no és segur que els governs d'aquí i d'allà representin a qui diuen que representen). [6]

Relació Catalunya-Estat

La dependència és imposada i injusta; som en una situació crítica. [3]

Relació Catalunya-Estat

La confrontació i la ruptura no han de ser l'única sortida a la situació actual (la separació de Catalunya és sentida legítimament com una amputació dolorosa; el govern d'aquí no s'ha de contraposar amb l'estat espanyol; aquesta expressió no pot inspirar més que antipatia). [6]

En síntesi, les principals diferències d'opinió que travessen la "conversa" Tresserras-Pastor i al voltant de les quals es construeixen les contraargumentacions o els punts d'acord principalment són referides a:

a) *La concepció de la relació Catalunya-Estat.* La diferència de fons és en la consideració d'una situació crítica per part de Tresserras (una situació de dependència imposada i injusta que, en conseqüència, mou a l'acció), en contraposició amb una situació que per a Pastor exigeix prudència i evitació de la confrontació i la ruptura (perquè Catalunya és part d'Espanya i no s'hi ha de contraposar). En la diferència d'opinions que manifesten, si el lloc comú que sembla operar en el cas de Tresserras és del tipus "hem de contrarestar allò que ens fa mal", en el cas de Pastor el lloc comú subjacent en les argumentacions sembla ser del tipus "cal evitar les confrontacions (la violència)". Aquestes creences comunes marquen, al nostre entendre, el sentit argumentatiu del discurs.

b) *L'ús abusiu del llenguatge.* Aquest aspecte està directament relacionat amb la concepció de la relació Catalunya-Estat que té cada autor i que fa que es considerin legítimes o no les metàfores en funció del caràcter crític o no de la situació, a parer de cadascun d'ells.

c) *La necessitat d'una consulta.* Respecte al dret d'intentar canviar la relació amb l'Estat que defensa Tresserras, trobem cert punt d'acord que permet un tancament "còmode" de la "conversa". Si bé Pastor qüestiona l'adhesió majoritària de la població de Catalunya al projecte sobiranista, es mostra favorable –amb Tresserras– a una consulta feta en bona i deguda forma que aclareixi el que sols pot aclarir l'evidència dels fets. És important destacar aquest punt d'acord que es reconeixen els interlocutors, que representa una solució parcial en un dels punts de desacord.

Ens sembla interessant fer un apunt quant a la presència significativa de la qüestió dels abusos de llenguatge: Pastor contraargumenta en relació amb l'expressió dels *aclimatats* perquè entén –al nostre parer– que es privilegia un tipus de discurs desfavorable, distant de la cautela que ell recomana. Pensa, doncs, que determinades expressions que emprava Tresserras i que formen part del lèxic habitual són instruccions de naturalesa argumentativa que marquen una continuació discursiva determinada a partir de la utilització d'un terme concret. Tresserras es defensa adduint el caràcter descriptiu dels mots, però per a Pastor hi ha un valor argumentatiu en la significació de les paraules, en contenir un valor semàntic indicador de dinàmiques discursives.

6. Conclusions

Al llarg d'aquestes pàgines hem fet una breu introducció als textos argumentatius i, sobretot, hem fet un recorregut per les perspectives de la teoria de l'argumentació pragmadialèctica, que “ens ofereix les eines per determinar en quin grau una argumentació està d'acord amb les normes d'una discussió raonable” (Van Eemeren et al., 2006: 18). En aquest recorregut ens hem desplaçat pels aspectes clau de la teoria i hem fet l'exercici, també, d'aplicar la teoria com a suport teòric a l'anàlisi d'una argumentació real.

Hem anomenat “conversa” el text que ha servit de base per a l'exercici final, pel fet que està integrat per sis articles periodístics que estableixen una relació dialèctica. De fet, la “conversa” Tresserras-Pastor és un macrotext que s'adequa perfectament al nostre propòsit, tenint en compte l'abundor de recursos argumentatius que s'hi fan servir.

Pel que fa a l'aspecte al qual ens hem cenyit –l'argumentatiu–, hem enfocat l'aproximació al text des de la consideració d'un joc de llenguatge en què els participants busquen conjuntament i mitjançant el diàleg arribar a acords vàlids intersubjectivament. Aquesta validesa intersubjectiva es fonamenta en la força de les raons ofertes, perquè els que argumenten es comprometen a fer servir la raó com a únic mitjà per buscar i justificar la veritat dels coneixements adquirits o la rectitud de les normes proposades per regular una conducta. Tractant-se d'articles d'opinió, els autors utilitzen extensament la demostració i escadusserament la narració.

En els textos triats, l'eix temàtic és un assumpte de tanta transcendència i vigència com el de “la qüestió catalana”, que ocupa un espai rellevant en els mitjans de comunicació; la seva presència s'ha fet progressivament més important i és objecte tant de periodisme informatiu com de debats marcats per la polarització en funció del mitjà concret on es produeix i dels protagonistes d'aquest debat col·lectiu. És un debat no exempt d'enunciats lingüístics que, usats en una situació comunicativa molt concreta, vehiculen significat ideològic i cultural que pren forma en un grup delimitat d'usuaris. Això probablement contribueix a afegir un interès suplementari a l'exercici, per bé que la naturalesa dels continguts sigui independent de l'aplicació de la teoria.

Hem examinat els sis articles amb l'objectiu, doncs, d'assenyalar quins punts de vista es defensaven en cada cas i amb quins arguments se sostenien, tot descobrint l'estructura argumentativa corresponent, no sense dificultat en molts casos tant a l'hora d'atribuir càrrega argumentativa o no als fragments de l'etapa d'argumentació i d'associar-los a un punt de vista com en el moment de decidir i aplicar un sistema de segmentació i assignació de referències que no resultés complicat de seguir, tenint en compte l'extensió dels materials.

D'acord amb el codi de l'argumentador ideal, hem fixat l'atenció també en la possible presència de fal·làcies o conductes que poguessin vulnerar aquest codi de conducta. Si bé hem pogut observar alguns arguments fal·laços, cal afegir que la infracció d'aquestes regles és molt freqüent i no es tracta, per tant, d'un balanç sorprenent. Al

contrari: podem dir que la “conversa” Tresserras-Pastor és un bon exponent del que es pot esperar en un text argumentatiu.

Bibliografia

ABEJÓN MENDOZA, PALOMA; SÁNCHEZ CALERO, M. LUISA (ed.) (2011). "Uso y abuso de la intencionalidad en las noticias", dins *Géneros y discursos periodísticos*. Madrid: Ed. Fragua.

BESA CAMPRUBÍ, JOSEP (en premsa). *Els textos argumentatius*.

BRIZ, ANTONIO; PRUNYONOSA, MANUEL (1990). *Sintaxi i semàntica de l'article*. Col. "Biblioteca Lingüística Catalana": Servei de Publicacions de la Universitat de València.

CUENCA, MARIA JOSEP (1995). "Mecanismos lingüísticos y discursivos de la argumentación", dins *Comunicación, Lenguaje y Educación* 25, 23-40.

CALSAMIGLIA BLANCAFORT, HELENA, I TUSÓN VALLS, AMPARO (2007). *Las cosas del decir*. L'Hospitalet de Llobregat: Ariel.

Departament d'Economia i Coneixement de la Generalitat de Catalunya. *Resultats de la balança fiscal de Catalunya amb el sector públic central 2006-2009*. [Consultable a <http://premsa.gencat.cat/pres_fsvp/docs/2012/03/12/16/40/00b6218a-dae0-4508-b532-fdc671b7a647.pdf>] [Data de consulta: desembre de 2013].

HALLIN, D. C.; MANCINI, P. (2004). *Comparing media systems: Three models of media and politics*. Cambridge: Cambridge University Press.

HITCHCOCK, DAVID; WAGEMANS, JEAN (2011). "The pragma-dialectical account of argument schemes", dins EVELINE FETERIS; BART GARSSSEN; FRANCISCA SNOECK HENKEMANS (ed.). *Keeping in touch with Pragma-Dialectics*. Amsterdam: John Benjamins, 185-205.

LINARES RODRÍGUEZ, VIRGINIA; SÁNCHEZ CALERO, M. LUISA (ed.) (2011). "La columna periodística", dins *Géneros y discursos periodísticos*. Madrid: Ed. Fragua.

MUÑOZ, JORDI; TORMOS, RAÜL (2012). Dossier *Identitat o càlculs instrumentals? Anàlisi dels factors explicatius del suport a la independència*, col. "Papers de treball". Centre d'Estudis d'Opinió de la Generalitat de Catalunya. [Consultable a: <http://www.ceo.gencat.cat/ceop/AppJava/export/sites/CEOPortal/estudis/workingPapers/contingut/identitat2.pdf>]

PERELMAN, CHAIM; OLBRECHTS-TYTECA, L. (1958). *Traité de l'argumentation: La nouvelle rhétorique*. París: Presses Universitaires de France.

PAYRATÓ LLUÍS (2010). *Pragmàtica, discurs i llengua oral*. Barcelona: Ed. UOC.

ROVIRA, JORDI (2012). "Més allunyats que mai", dins *Capçalera*, revista del Col·legi de Periodistes de Catalunya, núm. 158 (desembre de 2012). [Consultable en línia a <http://issuu.com/periodistescatalunya/docs/cap_alera_158_lr>.]

TERUEL PLANAS, M. ELVIRA (1997). *Retòrica, informació i metàfora*. Bellaterra: Servei de Publicacions de la Universitat Autònoma de Barcelona; Publicacions de la Universitat Jaume I, i Servei de Publicacions de la Universitat de València.

VAN EEMEREN, FRANS H.; GROOTENDORST, ROB; SNOECK HENKEMANS, FRANCISCA (2006). *Argumentación. Análisis, evaluación, presentación*. Buenos Aires: Biblos. Trad. de Roberto Marafioti.

VERGÉS GIFRA, JOAN (2006). *Aprender a argumentar: argumentació no formal (material per a curs de la UOC)*. Barcelona: UOC.

Altres referències:

Baròmetre d'Opinió Pública 2011 del Centre d'Estudis d'Opinió, de la Generalitat de Catalunya, a <http://premsa.gencat.cat/pres_fsyp/docs/2011/10/25/10/46/bd872d6e-4d2f-4683-a4b2-5214aa4b2b95.pdf>.

Annex 1

Transcripció de la “conversa” Tresserras-Pastor

amb destacat dels elements que es consideren part de l'estructura argumentativa en la columna de la dreta

Nota: la subordinació i la coordinació d'uns enunciats respecte d'uns altres s'indiquen, respectivament, amb subordinació numèrica o coordinació mitjançant lletres; els punts de vista principals es ressalten en negreta. És a dir:

1.1 Hi ha una dependència profunda, persistent i naturalitzada que neguen alguns sectors del país.

és un enunciat que fa el paper d'argument respecte a l'opinió principal (O1):

O1 A Catalunya hi ha nuclis molt influents que s'han “aclimatat” a Espanya.

<p>Tresserras 1</p> <p>Els aclimatats volen diàleg</p> <p>[1] Com costa desempallegar-se de la dependència! Ha estat tan profunda, tan persistent i naturalitzada, que per a alguns sectors del país s'ha mantingut gairebé inadvertida. Hi ha formacions amb grup propi al Parlament que encara la neguen. I això que no ha estat una dependència dissimulada. Però, encara avui, quan alguns dels principals perjudicats senten l'ham clavat a la boca i demanen explicacions, aquells seus representants nacionalistes espanyols amaguen la canya i els diuen que no ho és pas un ham, que és un pírcing. Que fa modern i els queda d'allò més bé. Que l'Estat no és dominador i espoliador sinó que, ben mirat, és el seu protector. L'amo paternal de la plantació. El Christian Grey que sembla el cotó que ells han de collir. El que té el poder, la força i la llei. I el dret de perseguir, prendre i maltractar.</p> <p>[2] Aquests dies l'ofensiva espanyolista per erosionar el govern Mas, desacreditar l'acord amb ERC i desdibuixar el compromís de convocar una consulta sobre la independència es planteja en dos fronts principals. El primer front procura una mena de reedició de l'estratègia lerrouxista. Sostinguda sobretot per la premsa més dretana de Madrid i les televisions estatals, és una operació d'intoxicació basada en la insistència i l'efecte acumulatiu d'una línia de missatges. Procura estendre la desinformació a l'interior de Catalunya, entre sectors populars castigats per la crisi i amb intensos lligams afectius a Espanya. Se'ls atemoreix amb l'amenaça de la marginació que patirien en una hipotètica Catalunya independent, abocada al sectarisme. S'exacerba un espanyolisme castís ple de reminiscències neofranquistes i embolcall televisiu berlusconià. Com que aquest discurs i</p>	<p>1.1 Hi ha una dependència profunda, persistent i naturalitzada que neguen alguns sectors del país.</p> <p>1.1.1 A aquests sectors del país els fan creure que l'Estat no és dominador i espoliador, sinó que és protector.</p> <p>[pretext per a 1.2] Hi ha una ofensiva espanyolista per erosionar el govern Mas, desacreditar l'acord amb ERC i desdibuixar el compromís de convocar una consulta sobre la independència.</p>
--	--

aquesta estètica no troben rèplica dins dels seus propis mitjans poden activar els factors de risc de fractura social que diuen combatre. Per això és tan important que el PSC aposti de forma inequívoca pel dret a decidir.

[3] El segon front de pressió actua sobre un segment social diferent i per via més reservada. Es mou entre dinars, sopars i trobades de complicitat d'empresaris, professionals i periodistes que no veuen avantatges particulars en l'opció sobiranista i, en canvi, calculen obtenir compensacions per la seva lleialtat espanyola en una conjuntura tan difícil. També disposen d'una branca ben activa en les xarxes digitals, que posa en circulació rumors i permet orientar el raig làser en determinades direccions. En aquest cas, els mitjans de comunicació preferits són els catalans, i entre els trofeus de caça cobejats hi ha el president de la Generalitat i el seu cercle de col·laboradors més pròxim. La permeabilitat entre aquestes trobades informals i alguns mitjans s'ha intensificat notablement després dels resultats electorals de CiU. Les inesperades esquerdes en el lideratge de Mas han fet revifar l'ambició de dirigents que, tres mesos enrere, semblaven condemnats.

[4] Fa cinquanta anys, Joaquim Amat-Piniella va editar *K.L. Reich*, sobre la vida en un camp de concentració a l'Àustria ocupada per Hitler. La censura franquista n'havia impedit cap edició anterior. L'autor hi reflexiona sobre com, amb el temps, s'acaba produint "l'aclimatació" de la gent sotmesa a l'embrutiment, la tortura i la vexació: "De la mateixa manera que els ulls s'acostumen als vidres graduats, els presos trobaven normal aquella disfressa de vida i s'hi habituaven".

[5] A Catalunya hi ha nuclis encara molt influents en l'economia, la política i la comunicació que s'han "aclimatats" a Espanya, al seu estat i a les seves cinquanta ombres. No poden concebre cap escenari millor per als seus interessos. I estan acostumats a fer valer la seva posició al marge de vel·leïtats democràtiques perquè el seu medi vital s'acosta més al lobisme i a la conspiració de *boudoir*. Constitueixen una temible cinquena columna contra el Govern i el procés sobiranista. Desconcertats després de l'Onze de Setembre, han aprofitat el canvi d'any per relaxar-se, desar la bandera blanca i desenterrar cilicis i cartutxeres. Ara no paren de demanar diàleg. Però és una argücia. No és diàleg el que volen. La veu popular els incomoda. No volen referèndum. Temen la combinació de sobiranisme i indignació, de sufragisme i abolicionisme. Per ells *dialogar* és organitzar reunions entre testaferrons institucionals obedients per assegurar-se que res, ni la tortura de la dependència, no canvia. No volen més diàleg; només cant pla i ombres xineses per guanyar temps. Ells ja estan ben aclimatats.

1.2

Hi ha un segon front de pressió que actua en una via més reservada per erosionar el govern Mas i desdibuixar el compromís de convocar una consulta.

1.2.1

El segon front, en una via més reservada, calcula obtenir compensacions per la lleialtat espanyola.

1.2.2

Posen en circulació rumors, sobretot contra el president de la Generalitat i els seus col·laboradors més pròxims.

O1

A Catalunya hi ha nuclis molt influents que s'han "aclimatats" a Espanya

1.3.1.1.a

No poden concebre cap escenari millor per als seus interessos.

1.3.1.1.b

Estan acostumats a fer valer la seva posició al marge de vel·leïtats democràtiques.

1.3.1.1.b.1

el seu medi vital s'acosta més al lobisme i la conspiració de *boudoir*.

1.3.1

Constitueixen una temible cinquena columna contra el Govern i el procés sobiranista.

1.3.a

Els "aclimatats" demanen diàleg però no és el que volen.

1.3.b

Els "aclimatats" no volen referèndum.

<p>Pastor 2</p> <p>Ja s'hi val tot?</p> <p>[1] Som, evidentment, davant d'una oportunitat històrica, a l'inici d'un procés que cal qualificar de difícil. La combinació d'una posició insostenible a la llarga –la del govern central– i d'un camí –l'adoptat pel govern de la Generalitat– mal definit, de conseqüències incertes i sense veritables precedents no permet augurar un final ràpid. Davant d'aquesta colossal incertesa, el que és prudent –i aquí hem de recordar que prudència i cautela no són sinònims– és anar explorant amb calma, però amb bona voluntat, les moltes alternatives possibles, i, en aquest procés, extremar el rigor, no només en els raonaments, sinó també en com s'expressen. I com s'expressen és important perquè, si als filòsofs els mou la raó, als altres és la retòrica el que ens mou, i quan en el discurs la retòrica pesa més que la raó, resulta molt fàcil que el llenguatge de l'entesa es converteixi en el de la guerra: les paraules van tancant camins, en lloc d'obrir-los, fins que, com si fóssim al fons d'un embut, només queda la baralla.</p> <p>[2] No cal dir que tot això els que escriuen articles d'opinió ja ho saben, però ningú ho diria. Dono per descomptat que la premsa madrilenya, que llegeixo molt poc, va com sempre molt més pujada de to que la d'aquí, però a la d'aquí veig un nombre excessiu d'abusos de llenguatge. Algunes d'aquestes expressions han esdevingut ja d'ús corrent: Catalunya és presentada com una colònia, i el repartiment fiscal com un espoli, com un lladronici. Són, naturalment, metàfores, però el fet que es vagin repetint acaba creant la il·lusió que cal prendre-se-les al peu de la lletra.</p> <p>[3] D'altres són més originals, com la noció d'<i>aclimatat</i>, nascuda de la ploma del Sr. Tresserras (ARA, 10.1.2013). Efectivament, al seu article de dijous de la setmana passada, el Sr. Tresserras recordava una definició d'<i>aclimatació</i> que la descriu com el procés pel qual els presoners d'un camp de concentració, gent "sotmesa a l'embrutiment, la tortura i la vexació", acaben trobant "normal aquella disfressa de vida". Deixant aquesta imatge a la retina del lector, l'autor s'acostava a l'aclimatat d'aquí: "A Catalunya hi ha –deia– nuclis encara molt influents en l'economia, la política i la comunicació que s'han <i>aclimatat</i> a Espanya [...]. Constitueixen una temible cinquena columna contra el Govern i el procés sobiranista".</p> <p>[4] Cal reconèixer que, en l'ambient que ens envolta actualment, aquesta cita no destaca per bèl·lica. I això no obstant, falta a les bones maneres almenys en tres punts.</p>	<p>O1 Cal explorar les alternatives possibles amb prudència en els raonaments i el llenguatge. I extremar el rigor en l'expressió.</p> <p>1.1 Quan en el discurs la retòrica pesa més que la raó, resulta molt fàcil que el llenguatge de l'entesa es converteixi en el de la guerra: les paraules van tancant camins.</p> <p>1.2.a La premsa d'aquí comet un nombre excessiu d'abusos de llenguatge i en alguns casos han esdevingut d'ús corrent.</p> <p>1.2.a.1.a Catalunya és presentada com una colònia.</p> <p>1.2.a.1.b El repartiment fiscal és presentat com un espoli, un lladronici.</p> <p>1.2.a.1.c La posició de certs sectors es presenta com la dels "aclimatats".</p> <p>1.2.b La repetició de les metàfores crea la il·lusió que cal prendre-se-les al peu de la lletra.</p> <p>(1.2.a.1.c) L'ús de la metàfora dels "aclimatats" per part de Tresserras falta a les bones maneres.</p> <p>1.2.a.1.c.1.a Associa subliminalment l'Espanya de la</p>
---	--

<p>[5] En primer lloc, l'associació –subliminal, d'acord, però no per això menys eficaç– de l'Espanya de la Transició amb un camp de concentració no té més base ni més bon estil que la qualificació de totalitari que el govern central atorga al procés iniciat per l'actual Govern de la Generalitat.</p> <p>[6] En segon lloc, el Sr. Tresserras acusa els “aclimatats” de ser-ho, com si acatar una Constitució democràtica votada per una confortable majoria de la gent d'aquí fos una cosa de la qual calgués avergonyir-se, i com si a Catalunya una persona que no posi l'estat propi com a valor suprem hagi de ser reprovada per aquest motiu.</p> <p>[7] Finalment, l'expressió de “cinquena columna” està completament fora de lloc, perquè té un significat precís, fruit del seu origen en circumstàncies –aquestes sí– de guerra, molt diferents de les actuals. Al capdavant, qualificant de “cinquena columna” els aclimatats, el Sr. Tresserras sembla que suggereixi que qualsevol que no aprovi explícitament el projecte de l'actual Govern de la Generalitat està, efectivament, soscavant amb mitjans il·legítics un projecte volgut per tots els bons catalans i fent-se així indigne de la ciutadania de què gaudeix. I no obstant això, és evident que tot això és fals, perquè el que observem en realitat són objectius múltiples, susceptibles de solucions diverses, i una opinió pública que dista molt de ser unànime. I, sobretot, estem en pau.</p> <p>[8] No s'hi val, per tant, a emprar un llenguatge que només és legítim quan el grup al qual ens dirigim està en una situació d'emergència, quan ha de prendre decisions de vida o mort sense temps per reflexionar. És llavors quan sorgeix un líder –un cabdill, en diem– que aplega tothom al seu voltant. Som en el moment d'instruir, d'ensenyar a sospesar. No en el d'excitar al combat. Ni en aquest costat, ni en l'altre.</p>	<p>Transició amb un camp de concentració. 1.2.a.1.c.1.a.1 La comparació no té més base ni més bon estil que la qualificació de totalitari que fa el govern central del govern de la Generalitat.</p> <p>1.2.a.1.c.1.b Acusa els “aclimatats” de no donar prioritat a l'estat propi. 1.2.a.1.c.1.b.1 La persona que no posi l'estat propi com a valor suprem no ha de ser reprovada.</p> <p>1.2.a.1.c.1.c L'expressió “cinquena columna” està fora de lloc. 1.2.a.1.c.1.c.1.a Té l'origen en circumstàncies de guerra. 1.2.a.1.c.1.c.1.b L'expressió “cinquena columna” sembla suggerir que és il·legítima la posició contrària al projecte sobiranista (‘2.1.c.b i la posició és legítima.</p> <p>1.3 No s'hi val a emprar un llenguatge que només és legítim per a una situació d'emergència.</p>
<p>Tresserras 3</p> <p>No, no tot s'hi val</p> <p>[1] L'article del professor Alfredo Pastor de dissabte (ARA, 19/01/2013) plantejava el problema dels “abusos de llenguatge” en el discurs polític quan “la retòrica pesa més que la raó”. Assenyala com, de manera corrent, “Catalunya és presentada com una colònia i el repartiment fiscal com un espoli”. Per il·lustrar l'abús i tenir una referència per a la seva argumentació, el Sr. Pastor esmentava un article meu anterior (ARA, 10/01/2013) on havia utilitzat l'obra d'Amat-Piniella K.L. Reich per introduir la noció d'aclimatat o d'aclimatació. Amat-Piniella relata com les persones s'acaben adaptant, s'aclimaten, a situacions tan extremes com les d'un camp de concentració. En no esmentar l'origen literari específic</p>	<p>1.2 La interpretació de la metàfora dels</p>

del concepte, que era ben explícit en el meu article, el Sr. Pastor el podia considerar una metàfora abusiva per fer al·lusió a la situació catalana dins d'Espanya. Si fos aquesta la interpretació estricta del text, em limitaria a donar-li la raó. Qualsevol comparació del nostre marc polític amb el règim nazi és desmesurada, abusiva i denunciabile.

[2] Però l'article no anava en aquesta direcció. Parlava de l'existència d'una estratègia lerrouxista adreçada a sectors populars catalans i del rearmament de grups poderosos, amb la intenció compartida d'erosionar el procés sobiranista i fer-lo inviable. Per això deia que "A Catalunya hi ha nuclis encara molt influents en l'economia, la política i la comunicació que s'han aclimatat a Espanya" i que "constitueixen una temible cinquena columna contra el Govern i el procés sobiranista".

[3] Al marge de la precisió en l'origen literari de la idea d'aclimatació, la discrepància de fons no és —em sembla— en el llenguatge sinó en l'anàlisi de la situació. No en la retòrica, sinó en les raons. En la consideració de la legalitat espanyola i de la Constitució. En la interpretació de la naturalesa de les relacions econòmiques i polítiques entre Catalunya i l'Estat. En la caracterització de la discriminació del patrimoni cultural i lingüístic català per part de l'Estat. En la valoració de la violència efectiva que comporta no poder disposar dels recursos generats aquí per fer front a l'atur, la misèria o la desigualtat.

[4] Com n'hem de dir d'un dèficit fiscal persistent superior al 8% del PIB? ¿I de l'incompliment dels compromisos d'inversió o de pagament que posen l'administració catalana al límit de l'ofec? ¿I de l'actitud de l'Estat en relació al corredor mediterrani, a la gestió i les connexions de les infraestructures aeroportuàries i, en general, a la desatenció de les necessitats específiques del sistema productiu català? ¿Parlar d'espoli és una metàfora inexacta? És un excés retòric? Potser l'excés fonamental és en l'estrangulament de l'economia catalana i, sobretot, en el patiment real de tanta gent. El repte retòric és trobar les expressions que reflecteixin amb precisió la naturalesa d'unes polítiques concebudes sobretot amb criteri de dominació i subordinació; d'enfortiment i centralització de l'estat nació.

[5] Com podem definir la negativa de l'Estat a reconèixer la condició nacional reclamada pel poble català i el seu dret democràtic a decidir el seu futur? Com qualifiquem amb rigor l'obstrucció a una presència internacional catalana més important o les limitacions per disposar del propi patrimoni simbòlic? ¿O les actituds i els comportaments suscitats per l'Estatut? Quina concepció de fons empara la catalanofòbia que van alimentant bona part dels mitjans de comunicació de Madrid? Si "espoli" i "colonial" són metàfores abusives, ¿com n'hem de dir de

"aclimatats" s'ha descontextualitzat (el concepte tenia un origen literari específic que no s'esmentava).

O 1

El problema de fons rau en la consideració de la naturalesa de les relacions entre Catalunya i l'Estat, en la discriminació i en la impossibilitat de disposar dels recursos generats aquí. (Es justifica l'ús de determinades metàfores).

1.1.b.1.1.a.1.a / b / c

Hi ha motius per parlar d'espoli: dèficit fiscal persistent superior al 8% del PIB; ofegament de l'administració catalana per incompliment de compromisos; actitud de l'Estat quant a infraestructures i desatenció general de les necessitats específiques del sistema productiu català.

1.1.b.1.1.a

Hi ha un estrangulament de l'economia catalana.

1.1.b.1.1.b

Hi ha un patiment real de molta gent.

1.1.b.1

Les polítiques són concebudes sobretot amb criteri de dominació i subordinació; d'enfortiment i centralització de l'estat nació.

1.1.b.1.a / b / c / d

Hi ha motius per parlar de relació colonial: l'Estat es nega a reconèixer la condició nacional que reclama el poble català i el seu dret democràtic a decidir el seu futur; s'obstrueix la presència internacional o es limita que Catalunya disposi del seu propi patrimoni simbòlic; actituds i

<p>tot plegat? L'excelsitud no es pot disfressar de normalitat.</p> <p>[6] No parlem d'una dependència pactada, sinó imposada i injusta. Després de tants anys d'esforços negociadors i propostes, som en una situació crítica. D'emergència econòmica (atur, pobresa, manca d'expectatives entre els joves, desànim...) i política (descrèdit del sistema, amenaces a l'autogovern, aspiracions que topen amb una legislació restrictiva...). ¿Hi pot haver solucions diverses per capgirar la situació? Sí, esclar. Però molts pensem –legítimament– que la més efectiva és la construcció d'un estat català independent que comporti profundes transformacions socials. Les inèrcies del poder –i les rutines discursives– són favorables al vell Estat. Però hi ha una nova majoria social a Catalunya i una lògica diferent. El que per a alguns és encara una normalitat democràtica acceptable per a d'altres és un escenari sense futur. I estem decidits, democràticament, a canviar-lo.</p>	<p>comportaments suscitats per l'Estatut; la catalanofòbia dels mitjans de Madrid.</p> <p>1.1.a La dependència és imposada i injusta.</p> <p>1.1.b Som en una situació crítica després de tants esforços negociadors (atur, descrèdit del sistema, etc.).</p> <p>1.1.c Molts pensem –legítimament– que la solució més efectiva és la construcció d'un estat català independent que comporti profundes transformacions socials.</p>
<p>Pastor 4</p> <p>Ser o voler ser</p> <p>[1] Agraïxo al Sr. Tresserras que tingués l'amabilitat de respondre (<i>No, no tot s'hi val</i>, ARA, 24/1/2013) al meu article <i>Ja s'hi val tot?</i> (ARA, 19/1/2013). El seu constitueix un gest certament insòlit al nostre país, encara que gairebé obligat en altres –més ben educats–, perquè ofereix l'oportunitat de precisar els propis arguments i –qui sap?– fins i tot aprendre alguna cosa nova. I això resulta encara més cert en la discrepància que en l'acord.</p> <p>[2] En el meu article cridava l'atenció sobre els abusos de llenguatge que van tenyint el debat sobre allò que a Madrid anomenen "<i>la cuestión catalana</i>". Segueixo pensant, com vaig explicar a l'article abans esmentat, que és excessiu dir que Madrid tracta Catalunya com una colònia –cal recordar que el principal greuge de les colònies va ser no tenir representació parlamentària a la metròpoli– o que és un espoli el resultat, evidentment millorable, d'un procés que és plenament democràtic, tot i que, és cert, no resulta del tot transparent. Repetiré, de passada, que el to de certa premsa madrilenya és molt pitjor que el to que s'utilitza a la premsa d'aquí. També crec que l'ús de metàfores té els seus perills, perquè deixa un pòsit que va enduint progressivament els termes de la discussió. Però m'interessa més –i segurament al Sr. Tresserras també– passar a allò que em sembla intuir que són les nostres diferències de fons.</p> <p>[3] Al seu article de resposta, el Sr. Tresserras parla dels que ell va anomenar "aclimatats", és a dir, aquells que, havent-se adaptat a la dependència respecte del govern</p>	<p>O 2</p> <p>Es produeixen abusos de llenguatge que van tenyint el debat sobre la qüestió catalana.</p> <p>2.1.a És excessiu dir que Madrid tracta Catalunya com una colònia.</p> <p>2.1.a.1 El principal greuge de les colònies va ser no tenir representació parlamentària a la metròpoli.</p> <p>2.1.b És excessiu parlar d'espoli.</p> <p>2.1.b.1 El que s'anomena espoli és el resultat d'un procés plenament democràtic.</p>

<p>central, han tret profit d'aquesta situació, i els atribueix una "intenció compartida d'erosionar el procés sobiranista i de fer-lo inviable". Ja vaig dir que el terme d'"aclimatats" no és neutral, ja que sembla suggerir que en l'adaptació a les circumstàncies hi ha un element de traïció a un cert ideal que s'hauria de compartir, i això no sempre és cert. Avui puc ser més precís: conec bé algun d'aquests "aclimatats" que han expressat la seva opinió en les últimes setmanes. Cal dir que la seva executòria catalanista està per sobre de tota sospita, i crec que la seva actitud és just al revés del que opina el Sr. Tresserras: no és que soscavin el projecte sobiranista per fer-lo inviable, sinó que no hi donen suport precisament perquè el consideren inviable, o innecessari, o excessivament costós, que de tot hi deu haver. Una opinió que, certament, es podria discutir, però que no comporta ni traïció, ni deslleialtat; una opinió, a més, que prové de gent llegida, viatjada i amb una llarga experiència en el tracte amb Madrid.</p> <p>[4] La caracterització que va fer el Sr. Tresserras s'ajustaria a una situació en què el projecte sobiranista, o independentista, constituís la primera prioritat d'una gran majoria dels habitants de Catalunya. Res permet afirmar que aquest sigui el cas. Hem de recordar que la participació en la votació de l'Estatut va ser molt baixa; no podem perdre de vista que en manifestacions posteriors ha pesat molt la protesta –l'emprenyada–, perfectament comprensible davant de les males maneres del govern central, però que no és el mateix que el desig de tenir un estat propi; i cal tenir en compte que els suports majoritaris només s'han aconseguit gràcies a l'ambigüitat en les peticions. Em sembla que <i>Madrid</i> comet el gran error de subestimar l'extensió i profunditat del descontentament català amb la situació actual, però aquí es corre el risc, igualment gran, d'atribuir aquest descontentament a un únic motiu, i de proposar-hi una única solució, batejant-la, de forma abusiva, com a manifestació de la voluntat del poble català.</p> <p>[5] Només una consulta, feta en bona i deguda forma, podrà separar les veritats de les mitges veritats d'un costat i de l'altre, unes veritats i mitges veritats que en aquest moment són el nostre únic suport en el debat</p>	<p>2.1.c El terme aclimatat no és neutral.</p> <p>2.1.c.1.a / b Sembla suggerir un element de traïció a un cert ideal que s'hauria de compartir, i això no sempre és cert.</p> <p>2.1.c.1.b.1.a L'actitud d'algun aclimatat demostra que no són deslleials.</p> <p>2.1.c.1.b.1.b No hi donen suport perquè consideren que el projecte és inviable, o innecessari, o excessivament costós.</p> <p>2.1.c.1.b.1.c És una opinió de gent llegida, viatjada i amb una llarga experiència en el tracte amb Madrid.</p> <p>1.1.a La caracterització de Tresserras ["aclimatats"] s'ajustaria a una situació en què el projecte sobiranista fos la primera prioritat d'una gran majoria dels habitants de Catalunya.</p> <p>1.1.b Res permet afirmar que la primera prioritat d'una gran majoria dels habitants de Catalunya sigui el projecte sobiranista.</p> <p>1.1.b.1 La participació en l'Estatut va ser molt baixa.</p> <p>1.1.c.1.a En manifestacions posteriors ha pesat molt la protesta davant males maneres del govern central ('i no necessàriament amb interès sobiranista).</p> <p>1.1.c.1.b L'emprenyada davant les males maneres del govern central no és el mateix que el desig d'un estat propi.</p> <p>1.1.c.1.c Els suports majoritaris només s'han aconseguit gràcies a l'ambigüitat en les peticions.</p> <p>1.1.c Aquí hi ha el risc d'atribuir el descontentament a un únic motiu i proposar-hi l'única solució de la "manifestació de la voluntat del poble català".</p> <p>O 1 Només una consulta, feta en bona i deguda forma, podrà separar les veritats de les mitges veritats d'un costat i de</p>
---	---

<p>sobre aquest assumpte. Cal desitjar, per consegüent, que aquesta consulta es produeixi com més aviat millor. La declaració del Parlament, per contra, augmenta la confusió, no només perquè és estrany que un òrgan que deriva la seva legitimitat de la Constitució adopti una resolució que li és contrària, sinó sobretot perquè en declarar sobirana Catalunya confon el desig amb la realitat. És innegable la “voluntat de ser” que Vicens Vives atribuïa al poble català, però a vegades em pregunto si no estem posant el carro davant dels bous.</p>	<p>l'altre. 1.2 La declaració de sobirania del Parlament augmenta la confusió. 1.2.1.a Adopta una resolució que és contrària a la legitimitat de la Constitució. 1.2.1.b En declarar sobirana Catalunya, es confon el desig amb la realitat.</p>
<p>Tresserras 5</p> <p>L'expressió de la voluntat</p> <p>[1] Les característiques més remarcables del catalanisme sobiranista i socialment transversal d'aquest segle són el caràcter propositiu i l'electiu. És veritat que en el seu catàleg d'arguments encara hi tenen pes els memorials de greuges històrics i el tractament injust que Catalunya rep de l'Estat en els terrenys econòmic, polític o cultural. Això, és clar, provoca reaccions d'indignació i de fatiga. Però, malgrat la proliferació de bajanades en molts mitjans de comunicació espanyols, que menteixen calculadament sobre la situació catalana i fomenten brots de catalanofòbia, entre el catalanisme més popular i més àmpliament compartit no s'ha alimentat mai un sentiment antiespanyol. Amb la població espanyola no hi ha cap problema de relació. Com tampoc n'hi ha, més enllà de rivalitats polítiques, entre la gent catalana que se sent fonamentalment o només espanyola i la que només se sent catalana.</p> <p>[2] Ni les formacions polítiques del catalanisme ni els mitjans de comunicació han atiat mai, a Catalunya, cap mena de sentiment antiespanyol. I, de fet, l'emergència del sobiranisme s'ha anat produint, fins fa quatre dies, mentre la majoria de mitjans i de forces polítiques l'ignoraven informativament i el menystenien políticament. Hi ha hagut bosses grupusculars de fonamentalisme català excloent i intransigent. Però, des de la perspectiva catalana, la causa principal dels conflictes i del malestar denunciats per la gent del catalanisme, i la diana de les mobilitzacions, és l'estat espanyol. L'Estat; no pas la gent. Hi ha un problema greu de relació amb l'Estat i la seva concepció tancada i acabada d'Espanya, que exclou la possibilitat de formar-ne part des de qualsevol condició no prevista en la Constitució. Des de la perspectiva del catalanisme majoritari es tracta d'una veritable exclusió. L'Estat dicta</p>	<p>1.1.a.1.2 Les característiques més remarcables del catalanisme sobiranista i socialment transversal d'aquest segle són el caràcter propositiu i l'electiu.</p> <p>1.1.a.1.2.1.a Entre el catalanisme més popular i més àmpliament compartit no s'ha alimentat mai un sentiment antiespanyol. 1.1.a.1.2.1.b Amb la població espanyola no hi ha cap problema de relació. 1.1.a.1.2.1.c Entre la gent catalana que se sent fonamentalment espanyola i la que només se sent catalana no hi ha cap problema de relació.</p> <p>1.1.a.1.1.a Des de la perspectiva catalana, la causa principal dels conflictes i del malestar denunciat per la gent del catalanisme, i la diana de les mobilitzacions, és l'estat espanyol, no pas la gent. 1.1.a.1.1.b</p>

qui és espanyol i com se n'ha de ser. No és una invitació; és una obligació. L'Estat et marca i t'assigna una identitat irrenunciable i immutable. En aquestes condicions, la voluntat de les persones esdevé irrellevant. Perds el dret a afirmar qui ets, o a manifestar qui vols ser o com vols ser-ho. Per això, continuant l'amable i estimulant conversa –tot i les discrepàncies– que em proposa el professor Alfredo Pastor ("Ser o voler ser", ARA, 8/2/2013), parlar de relació colonial no resulta injustificat, si acceptem considerar Catalunya com un subjecte històric i polític consistent. La subordinació econòmica, política, cultural i identitària potser permet metàfores més precises. Però aquesta té la virtut d'assenyalar on és el poder i subratllar la desigualtat de les relacions.

[3] Afortunadament, durant el postfranquisme, el catalanisme defensiu i resistent ha anat obrint pas a una concepció més oberta, desacomplexada i propositiva. No es formula en contra de ningú, ni per dir-li a ningú altre qui és, què és o com ho ha de ser. Ni tan sols és ja una reacció en contra de l'Estat que li nega a Catalunya la condició de nació. És un moviment democràtic, transformador, que vol construir un nou estat. Un estat que garanteixi els drets democràtics i socials fonamentals. Fins i tot el de triar la pròpia identitat. No pas perquè tothom que viu a Catalunya hagi de sentir-se català. Només perquè, qui vulgui, pugui fer-ho sense haver de renunciar a cap altre dret. La ciutadania, la mateixa per a tothom, sense excepcions ni discriminacions de cap mena. La identitat, la que triï cadascú.

[4] Entenc i respecto, professor Pastor, les persones que consideren el projecte sobiranista "inviàble, o innecessari, o excessivament costós". Quan parlo d'"aclimatats", els qualifico des d'una posició determinada: la independentista. Però ho faig, sobretot, amb intenció descriptiva: ells pensen que les vinculacions establertes no són tan terribles i que, amb alguns retocs, podríem continuar com estem en benefici de tothom. Jo penso, en canvi, que ja no podem continuar com fins ara. Que el problema no són els excessos puntuals d'un govern de l'Estat o una conjuntura de crisi econòmica. El problema és la naturalesa de la relació entre Espanya i Catalunya. I, com que em sembla perversa, desigual i basada en la dominació i la imposició, crec que la població catalana tenim el dret d'intentar canviar, per via democràtica, aquesta relació.

Hi ha un problema greu de relació per la concepció tancada i acabada d'Espanya que té l'Estat.

1.1.a.1.1.b.1.a.1

S'exclou la possibilitat de formar part de l'Estat des de qualsevol condició no prevista en la Constitució.

1.1.a.1.1.b.1.a

Es perd el dret d'afirmar qui ets o a manifestar qui vols ser o com vols ser-ho.

1.1.a.1.1.b.1.b

La voluntat de les persones esdevé irrellevant.

(O 2)

Parlar de relació colonial no resulta injustificat.

2.1

La metàfora "colonial" té la virtut d'assenyalar on és el poder i subratllar la desigualtat de les relacions.

1.1.a.1.2.2

El catalanisme defensiu i resistent no es formula en contra de ningú.

1.1.a.1.2.2.1.a

És un moviment democràtic, transformador, que vol construir un nou estat que garanteixi els drets democràtics i socials fonamentals.

1.1.a.1.2.2.1.b

És un moviment que vol garantir el dret de triar la pròpia identitat. La que triï cadascú.

2.2

La metàfora dels "aclimatats" és descriptiva.

2.2.1

Els [els "aclimatats"] pensen que les vinculacions no són tan terribles i que podríem continuar igual.

1.1.b

Jo penso que no podem continuar així.

1.1.a.1

La relació és perversa, desigual i basada en la dominació i la imposició.

1.1.a

La població catalana té el dret d'intentar canviar, per via democràtica, aquesta relació.

[5] Per això veig tan important que es pugui fer realitat "com més aviat millor" el nostre principal punt d'acord: "una consulta, feta en bona i deguda forma". Fent-la, sabrem el suport efectiu de cadascú i si l'Estat és democràtic.

Pastor 6

Estat i nació

[1] Al meu article anterior argumentava que anomenar "expressió de la voluntat del poble català" el resultat de votacions amb escassa participació o la resposta a una pregunta ambigua em semblava un abús de llenguatge. El Sr. Tresserras (L'expressió de la voluntat, ARA, 14.2.2013) no fa cap comentari a aquesta observació, cosa que no vol dir, esclar, que la comparteixi; parla d'altres coses, de no menys interès, que sí que mereixen un comentari. Ja m'adono que m'aventuro en terreny relliscós. Què hi farem!

[2] Diu el Sr. Tresserras que, mentre els mitjans de comunicació espanyols "menteixen calculadament sobre la situació catalana i fomenten brots de catalanofòbia, entre el catalanisme popular i més àmpliament compartit no s'ha alimentat mai un sentiment antiespanyol". Començaré per dir, un cop més, que el to dels mitjans de comunicació als quals al·ludeix el Sr. Tresserras em sembla pitjor que el dels nostres. A banda d'això, si no crec que aquests fomentin l'odi cap a la resta d'Espanya, tampoc crec que els d'allà fomentin la catalanofòbia: els d'aquí es queixen i maldiuen de "Madrid", això és, del govern central; els d'allà centren els seus impropis –de queixes no n'hi ha– no en Catalunya ni en els catalans, sinó en el govern de la Generalitat. Si no hi ha animadversió dels catalans cap als andalusos, extremenys o murcians, tampoc n'hi ha entre aquests i els catalans. "És que catalans i espanyols no volen estar junts", es diu, quan potser es vol dir que dos governs s'enfronten per un conflicte de poder. Crec que en aquest punt la posició independentista juga amb l'ambigüitat, en contraposar un govern, el d'aquí, representant legítim d'una nació, a un altre, el d'allà, que representa una cosa anomenada "l'estat espanyol", expressió que no pot inspirar més que antipatia. Aquest assumpte mereixerà que hi tornem més endavant.

[3] Al Sr. Tresserras no li sembla malament qualificar de colonial la relació entre Espanya i Catalunya. Ja vaig dir que el qualificatiu em semblava inadequat en la mesura que el que és característic d'aquella relació és la falta de representació de la colònia en les institucions polítiques de la metròpoli. Avui no em sembla tan malament: en

O 1

És important que es pugui fer realitat una consulta, feta en bona i deguda forma, per saber el suport efectiu de cadascú i si l'Estat és democràtic.

1.2.a.1.a

Els mitjans de comunicació de Madrid no fomenten la catalanofòbia contra Catalunya o els catalans, sinó contra el govern de la Generalitat.

1.2.a.1.b

Igual com no hi ha animadversió de la població catalana cap a l'espanyola, no n'hi ha de la població espanyola cap a la catalana.

1.2.a

La posició independentista juga amb l'ambigüitat quan contraposa el govern d'aquí com a representant legítim d'una nació amb l'estat espanyol.

1.2.b

L'expressió "estat espanyol" no pot inspirar més que antipatia.

[Amb aquest enunciat es denuncia la connivència del Govern Pujol per mantenir una relació de tipus "colonial" amb

<p>efecte, durant molts anys –els que va durar la presidència del senyor Jordi Pujol– el govern de la Generalitat va renunciar –no sé si fent-se eco de la voluntat popular– a una representació efectiva a "Madrid" a la qual hauria pogut aspirar. M'explicaré: a Espanya, l'òrgan de representació territorial no és el Senat –que, com diuen que deia Andreotti, en el millor dels casos no serveix per a res– sinó, com tothom sap, el consell de ministres, on més que el mèrit de cadascun prima sovint la seva procedència geogràfica. El ministre no només ho és del ram, sinó també del seu territori; a ell acudeixen els seus paisans, com a un ambaixador, amb els seus desitjos i reclamacions; per això la formació del gabinet és no tant un concurs de mèrits com un delicat exercici d'equilibri territorial. Qui renuncia a un lloc en aquest gabinet renuncia a un seient a la taula on es fa bona part del repartiment i es conforma amb la condició de colònia, però per pròpia elecció. Al meu entendre, aquesta elecció ha obeït a la voluntat d'obtenir un tracte diferent per a Catalunya (que ara sembla que hagi estat pitjor), i aquesta voluntat ha estat vista així pel govern central: durant molts anys, tots dos governs, el de Madrid i el d'aquí, han volgut enganyar-se l'un a l'altre: el d'allà fingia que creia en un estat de les autonomies que no li agradava, el d'aquí el considerava un pas previ a la independència, i cadascun endevinava les intencions de l'altre. No és segur que ni l'un ni l'altre representin a qui diuen que representen: ni que la majoria dels catalans desitgin la independència, ni que els no catalans estiguin satisfets amb l'Espanya del Decret de Nova Planta. Per saber-ho, repetim-ho, caldrà preguntar-ho.</p> <p>[4] Torno a l'ambigüitat estat-nació a què al·ludia el meu bon amic López Burniol en una recent entrevista. En contraposar, com es fa aquí, Catalunya (com a nació) a l'estat espanyol –"Madrid"– es pretén oblidar que Espanya és una nació els habitants de la qual pensen, creuen i senten que Catalunya és una de les seves parts: no una colònia, ni un protectorat, sinó una part. Per a ells, la separació de Catalunya de la resta equival a una amputació, i una amputació fa mal. No els insultem dient que fa mal per la pèrdua d'ingressos fiscals (encara que alguns la sentin), sinó per haver perdut el que un creia que formava part de casa seva i que ara resulta que és una terra estranya. No s'ha de menysprear aquest</p>	<p>Madrid]: 2.1.1.a-b.1.1 El qualificatiu "colonial" avui no em sembla tan malament.</p> <p>2.1.1.a-b.1.1.1 Jordi Pujol, durant la seva presidència, va fer renúncies per obtenir un tracte diferent per a Catalunya</p> <p>2.1.1.a-b.1 Durant molts anys els governs de Madrid i el d'aquí han volgut enganyar-se l'un a l'altre</p> <p>2.1.1.a-b.1.2.a El govern d'allà fingia que creia en un estat de les autonomies que no li agradava.</p> <p>2.1.1.a-b.1.2.b El govern d'aquí considerava l'estat de les autonomies un pas previ a la independència.</p> <p>2.1 No és segur que representin a qui diuen que representen.</p> <p>2.1.1.a No és segur que la majoria dels catalans desitgin la independència.</p> <p>2.1.1.b No és segur que els no catalans estiguin satisfets amb l'Espanya del Decret de Nova Planta.</p> <p>O 2 Per conèixer les voluntats s'ha de preguntar (per saber què pensa la majoria).</p> <p>1.2.a.1.c Espanya és una nació els habitants de la qual pensen, creuen i senten Catalunya com una de les seves parts.</p> <p>1.1.a La separació de Catalunya és sentida com una amputació.</p> <p>1.1.b No s'ha de menysprear aquest sentiment, tan irracional però tan fondo i tan legítim</p>
--	--

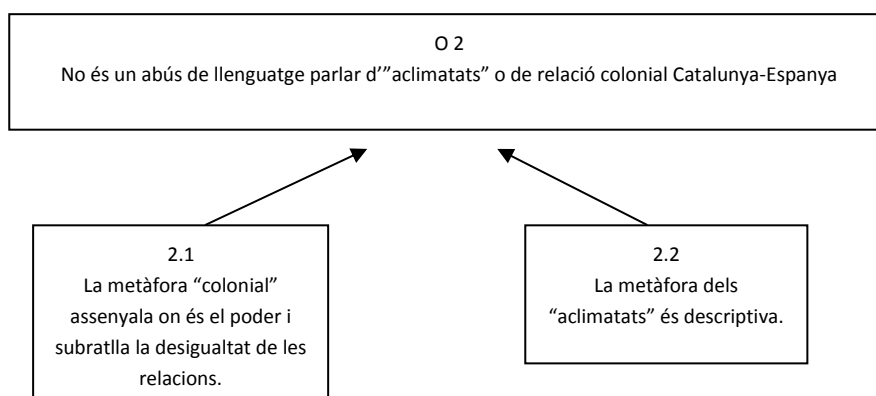
<p>sentiment, tan irracional però tan fondo i tan legítim com el que inspira la posició independentista. A qualsevol observador ben intencionat ha de semblar-li impossible que la confrontació i la ruptura hagin de ser l'única sortida a la situació actual, ja que, si fos així, i amb sentiments tan profunds en joc, no seria un camí indolor.</p>	<p>com el que inspira la posició independentista.</p> <p>O 1 És impossible que la confrontació i la ruptura hagin de ser l'única sortida a la situació actual.</p> <p>1.1.c No seria un camí indolor.</p>
--	---

Annex 2

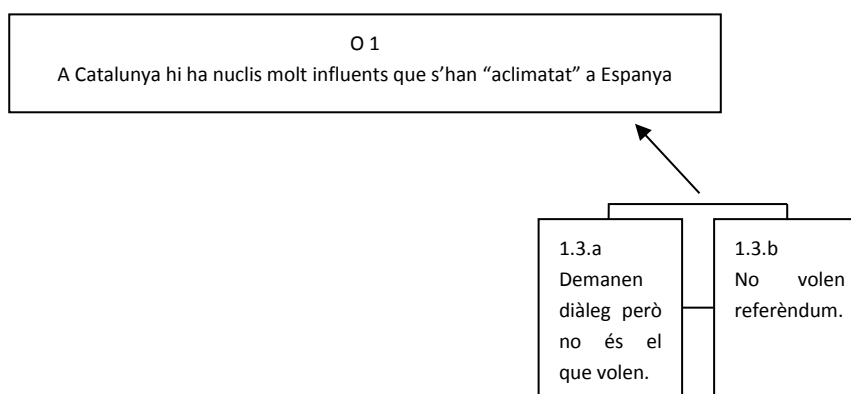
Representació esquemàtica de l'estructura argumentativa

Nota: aquesta representació gràfica té en compte els elements que s'han considerat part de l'estructura argumentativa. La subordinació d'opinions-arguments es marca amb subordinació numèrica i nivells inferiors, mentre que la coordinació es marca amb seqüències de lletres i requadres enllaçats.

En el cas d'una argumentació múltiple, en la qual els arguments apunten al mateix punt de vista, cada argument tindrà assignat el número del punt de vista seguit per un decimal (1.1, 1.2), etc., com en aquest cas:

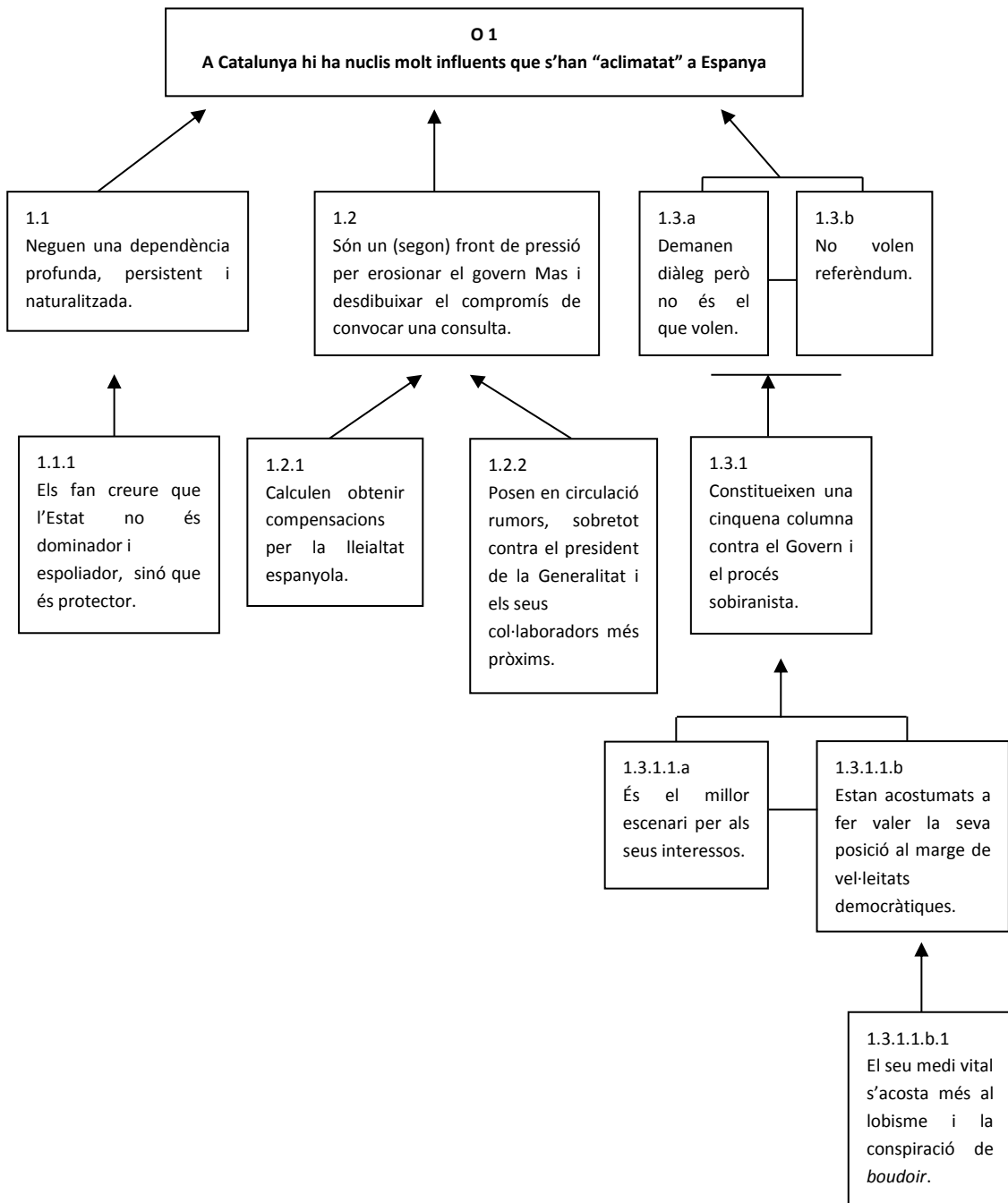
En l'argumentació coordinada, on els arguments han de ser presos en conjunt, es representen amb caselles unides i una sola fletxa que relaciona tot el grup amb el punt de vista.

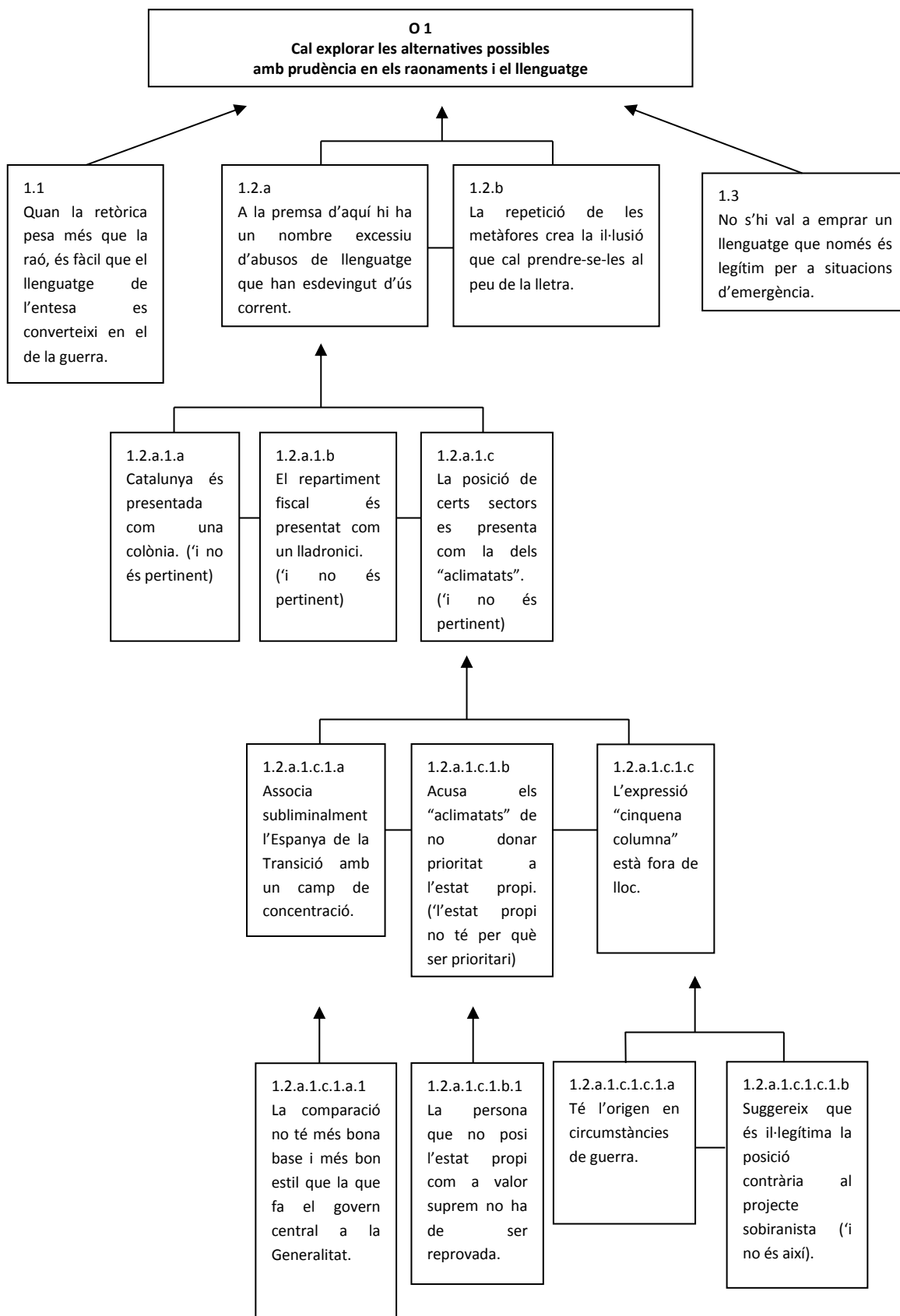
Finalment, cal fer notar la presència d'un apòstrof en algun cas en què s'ha vist la conveniència de fer explícita una premissa implícita, al final i entre parèntesis:

1.2.a.1.c
La posició de certs sectors es presenta
com la dels “acimatats”. (i no és
pertinent)

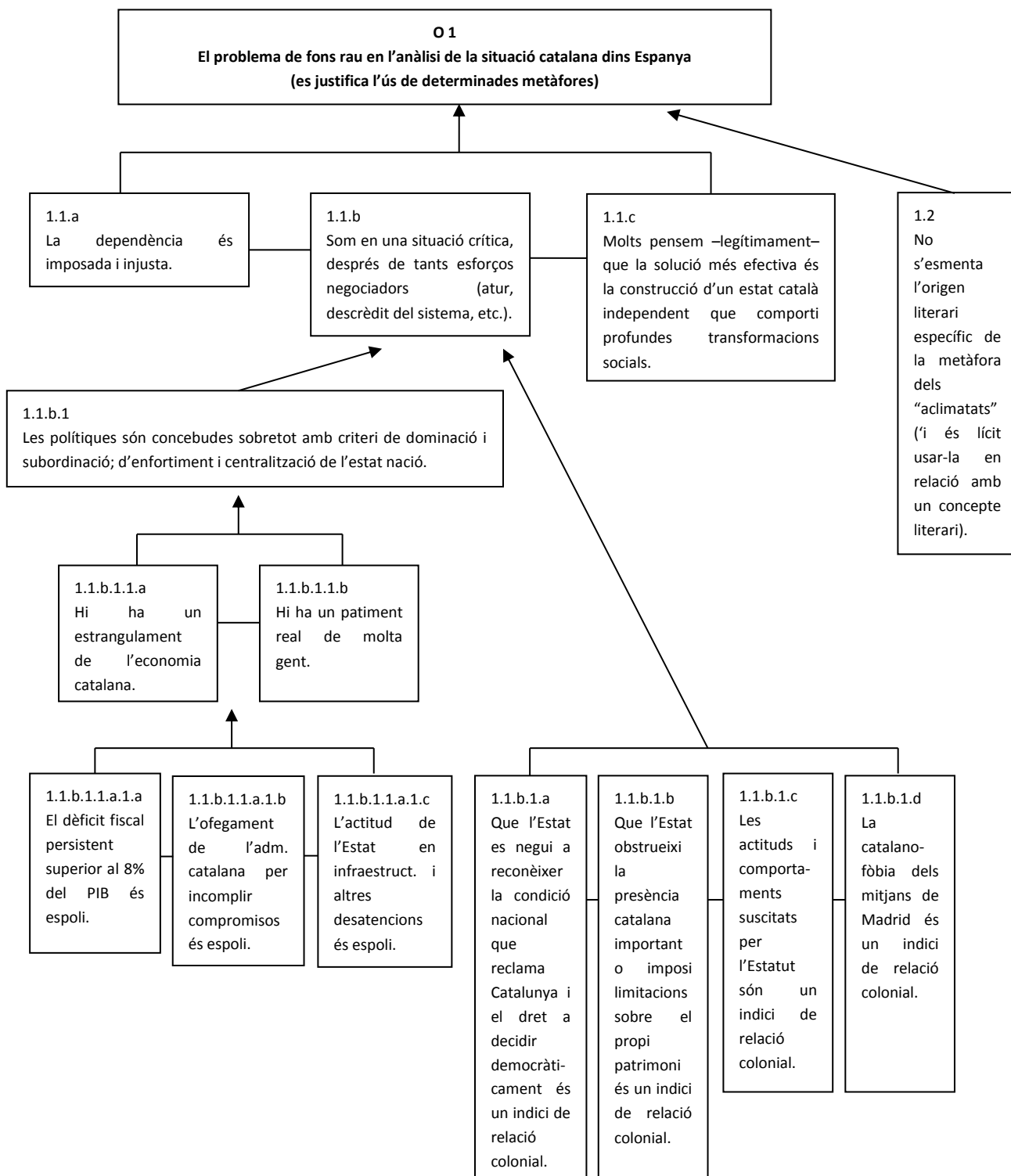
Els aclimatats volen diàleg / Tresserras 1

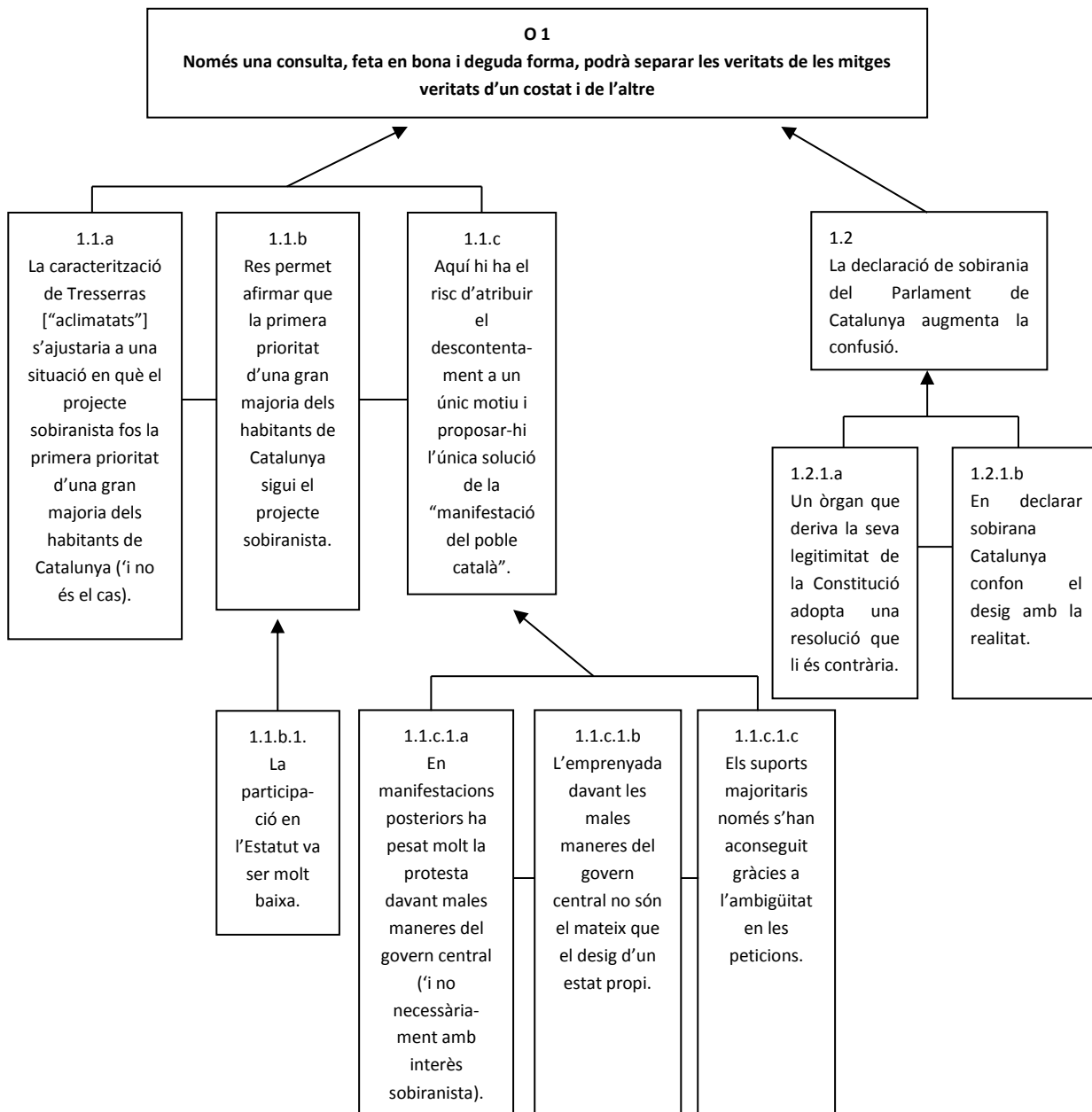
Ja s’hi val tot? / Pastor 2

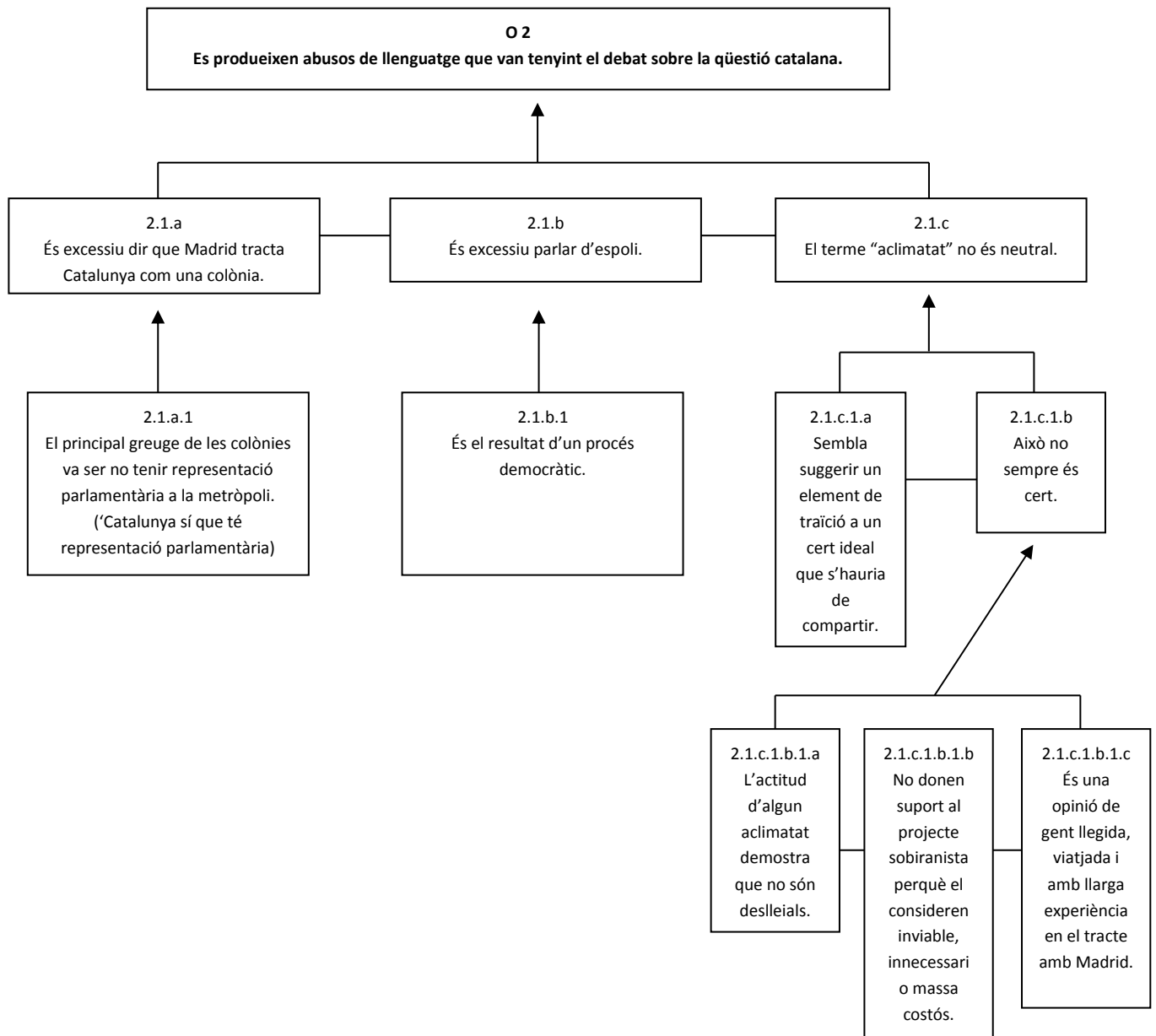
No, no tot s'hi val / Tresserras 3

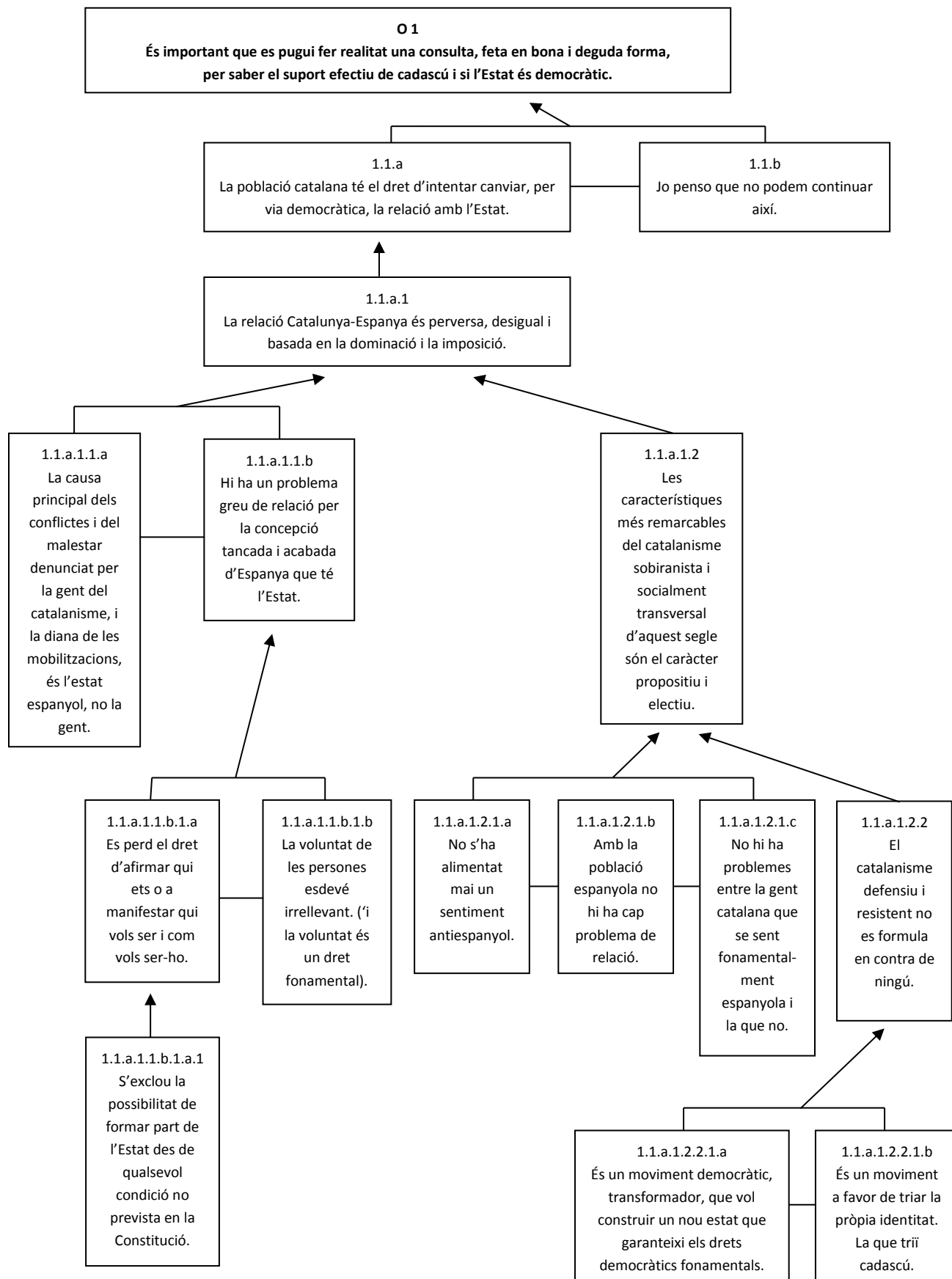
Ser o voler ser / Pastor 4 – opinió 1

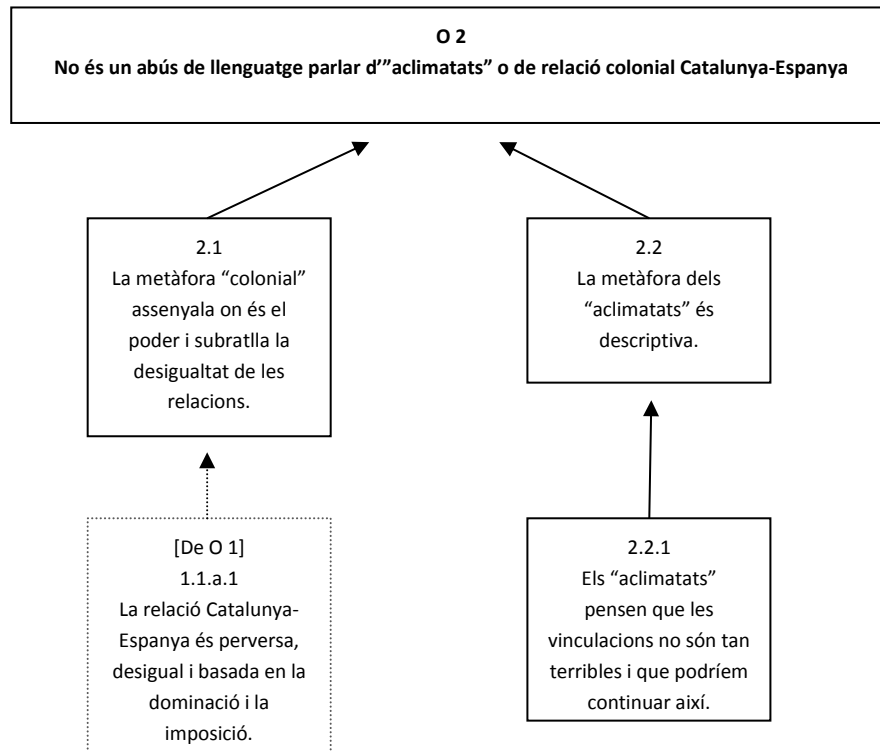
Ser o voler ser / Pastor 4 – opinió 2

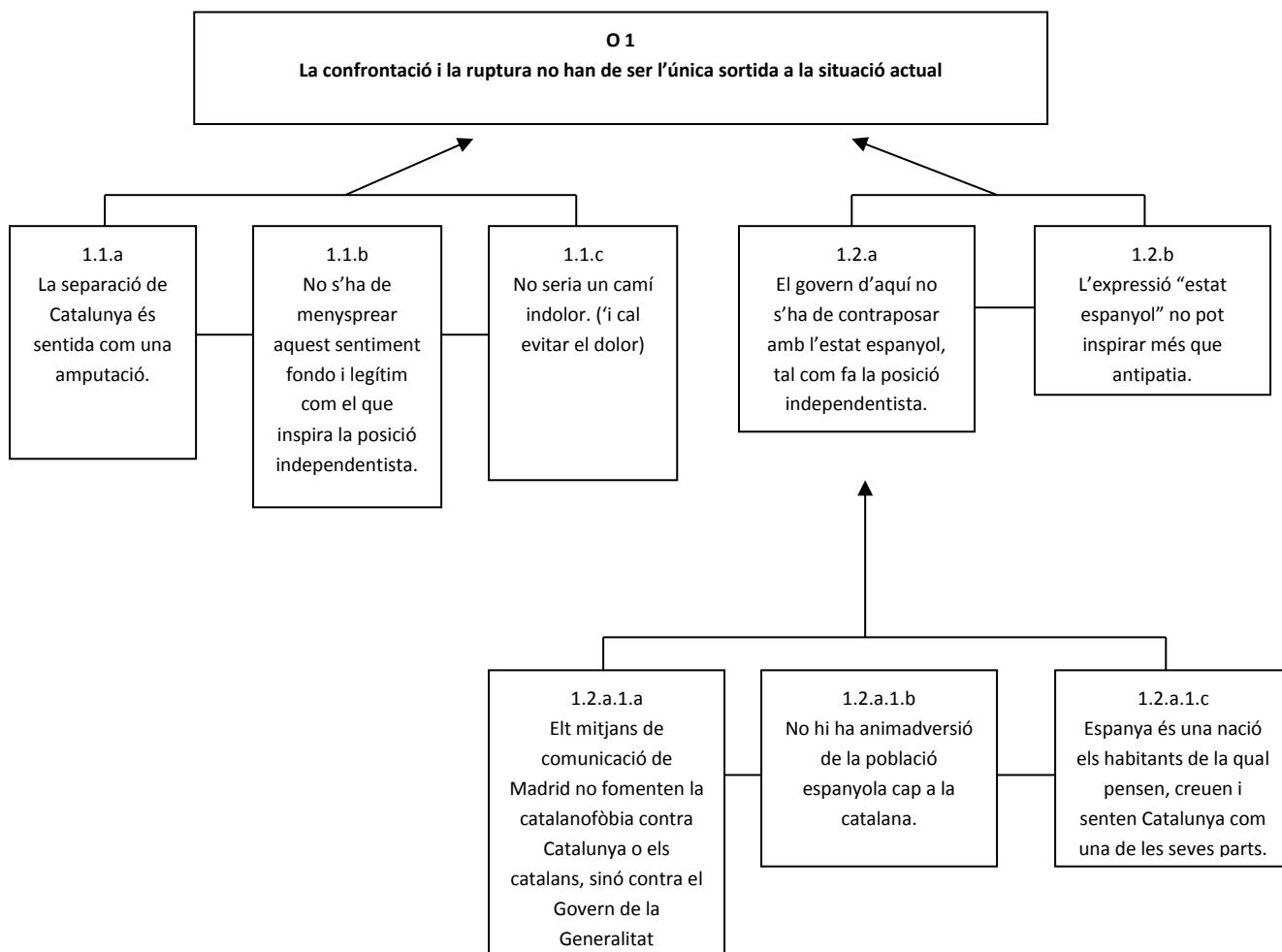
L'expressió de la voluntat / Tresserras 5 – opinió 1

L'expressió de la voluntat / Tresserras 5 – opinió 2

Estat i nació / Pastor 6 – opinió 1

Estat i nació / Pastor 6 – opinió 2

